

MRF 2024.201

Østre Landsrets dom af 11. juni 2024, 13. afd., sag BS-51610/2022-OLR m.fl.
(Kim Holst, Mikael Friis Rasmussen og Micelle Hegner (kst.))

H og B (adv. Jan Børjesson for begge) mod S1-S4 (adv. Hans Haages for alle)

Fire grundejere havde vejret til en markvej, da denne måtte anses for privat fællesvej, idet markvejen var udlagt ved den udskiftning af landbrugsjorden, der fandt sted i sidste halvdel af 1700-tallet for at skaffe vejadgang til de omlagte jorder, herunder de fire grundejeres matrikler, hvorfor de fire grundejeres vejret hvilede på offentligretligt grundlag og var gyldig uden tinglysning, jf. tinglysningslovens § 52.

Sagen angik en markvej beliggende på en ejendom, som H og B overtog i 2018, og hvor fire ejere af omkringliggende ejendomme mente, at de havde vejret efter vejrettighedsloven fra 1938, uanset at de fire ejeres vejret ikke var tinglyst. Forud for købet besøgte H og B ejendommen, hvor de spurgte til markvejen og fik oplyst, at der var nogle, der kørte på ejendommen, men at det var en privat vej. Efter at H og B flyttede ind på ejendommen i november 2018, fandt H og B trafikken fra omkringboende generende og opsatte et skilt med teksten "Privat vej nr. 30", hvilket blev overmalet. I august 2020 opsatte H og B vejspærring på vejen, som gentagne gange blev fjernet af ukendte gerningsmænd, og i april 2021 fjernede en af de omboende med landbrugsmaskiner nogle af de sten, som H og B havde opsat. I april 2021 anlagde de fire ejere af de omkringliggende ejendomme sag mod H og B med tre påstande. For det første skulle H og B tilpligtes at anerkende, at hver af de fire ejere og de til enhver tid værende ejere af deres ejendomme havde vejret til den vej, der forløb over H og B's ejendom. For det andet skulle H og B anerkende at være uberegtigede til at afspærre eller hindre færdsel for de til enhver tid værende ejere af de fire ejendomme. Og for det tredje skulle H og B tilpligtes at fjerne den spærring, som var opsat på vejen. Til støtte herfor gjordede de fire grundejere gældende, at markvejen var en udskiftningsvej, der var anlagt før 1810 til betjening af de ejendomme, som grænsede op til vejen, hvorfor de havde en oprindelig vejret til vejen. Derudover mente de fire grundejere, at deres respektive ejendomme havde vundet hævde på vejret, idet de hver for sig til stadighed og regelmæssigt havde benyttet vejen som adgangsvej til og fra deres ejendomme. I forlængelse heraf gjorde de gældende, at deres vejret ikke kunne være bortfaldet på grund af ekstinktion efter tinglysningslovens § 1, idet H og B ikke havde været i fornøden god tro om, at de ikke

havde vejret. H og B påstod frifindelse og gjorde til støtte herfor bl.a. gældende, at der var tale om en privat vej og ikke en privat fællesvej, idet H og B afviste, at der var tale om en udskiftningsvej, ligesom hævde på vejret blev afvist med, at denne var bortfaldet ved ekstinktion, da der var gået mere end to år, jf. tinglysningslovens § 26. Endelig afviste H og B, at markvejen var eneste eller væsentligste adgangsvej i relation til de fire grundejeres ejendomme, og at tinglysningslovens § 52 fandt anvendelse. Byretten lagde til grund, at luftfotos fra 1945, 1954, 2002 og 2020 viste markvejen som en gennemgående vej, at GPS-systemer og vejkort viste markvejen som en gennemkørselsvej, at markvejen i et notat med tilhørende matrikelkort gældende fra 1810-1849 udarbejdet af en landinspektør fremstod svarede til markvejens nuværende placering, at markvejen fremgik med brunt, hvilket udskiftningsveje blev optegnet med på udskiftningskortene, der blev udarbejdet i forbindelse med udskiftningen af landbrugsjorden i sidste halvdel af 1700-tallet, og at afhørte vidner havde anvendt vejen i et ikke uvæsentligt omfang. Byretten fastslog herefter, at den omhandlede markvej retligt måtte klassificeres som en privat fællesvej med karakter af en såkaldt udskiftningsvej med vejadgang for de matrikler, der grænsede til den pågældende markvej. Med henvisning hertil fik de fire sagsøgere medhold i alle tre nedlagte påstande med de ændringer, at der i forhold til en af ejerne udgik en af matriklerne, og at påstand om fjernelse af afspærring udgik, da afspærringen havde ændret karakter. H og B ankede dommen til landsretten, hvor parterne i det væsentlige gentog deres anbringender. Landsretten lagde på grundlag af bevisførelsen til grund, at den omhandlede markvej var udlagt i forbindelse med den udskiftning af landbrugsjorden, der fandt sted i sidste halvdel af 1700-tallet, med henblik på at skaffe vejadgang til de omlagte jorder, herunder de jorder, som nu

blev udgjort af de fire omhandlede grundejeres matrikler, hvilket yderligere blev understøttet af, at vejen blev opmålt i 1810 af myndighederne med henblik på fritagelse for beskatning. Landsretten lagde herved særlig vægt på, at markvejen fremgik af matrikelkort for perioden 1810-1849 som en gennemgående vej, at vejen fortsat fremgik af officielle matrikelkort, og at vejen på matrikelkort i 1991 var benævnt privat fællesvej, og at markvejen var anført som en gennemgående vej på Geo Fyns kortmateriale og på almindelige vejkort. Med henvisning hertil havde de fire grundejere og de til enhver tid værende ejere af

deres ejendomme vejret over den del af den omhandlede vej, der forløb over H og B's ejendom, der følgelig måtte anses for en privat fællesvej. Da vejrettighederne var stiftet ved udskiftningen, hvilede de på offentligretligt grundlag, hvorfor retten efter tinglysningslovens § 52, stk. 1, ikke kan fortrænges af godtroende omsætningserhververe, selv om rettighederne ikke er tinglyst. Landsretten stadfæstede herefter byrettens dom mht. påstand 1, men afviste påstand 2 med henvisning til, at denne påstand var dækket af påstand 1.

Kommentar: *Sagen illustrerer, at en utinglyst vejret kan hvile på tre forskellige retsgrundlag. Det ene grundlag er, en vejret er opnået ved ikke-tinglyst aftale eller ikke-tinglyst servituthævd, hvor køberen af den tjenende ejendoms gode tro har betydning, jf. tinglysningslovens § 1 og tillige § 26 ved hævd, som det f.eks. fremgår af **MRF 2021.282 V** og **MRF 2021.288/3 V**. Det andet grundlag er vejrettighedsloven fra 1938, der fortsat gælder ved siden af privatvejsloven, og hvor det af § 1 fremgår: "Når en vej er eneste eller væsentligste adgang til en ejendom eller til nogen af dennes lodder, og vejen er angivet på matrikelskortet, hvis udvisende i det væsentlige stemmer med forholdene i marken, kan retten til denne vej, selv om den ikke er tinglyst, ikke fortrænges af senere erhververe af rettigheder over den tjenende ejendom ifølge aftale eller retsforfølgning." Af § 1, stk. 2, følger, at det er ejeren af den private (fælles-)vej, der skal løfte beviset for, at en vej, der fremgår af matrikelkortet, ikke har væsentlig betydning for den, som påberåber sig vejretten, jf. til illustration **MRF 2023.259 V**. Det tredje grundlag fremgår af denne sag, hvor det centrale var, at vejen blev etableret i forbindelse med omlægning af landbrugsjorder og havde været opretholdt, hvormed kravet om væsentlig betydning for vejadgang i vejrettighedslovens § 1 ikke havde samme betydning, og hvorefter vejretten måtte anses for offentligretlig og derfor gyldig over for enhver uden tinglysning.*

**RETEN I ODENSE
DOM**

afsagt den 28. november 2022

Sag BS-18422/2021-ODE

S1

(advokat Hans Haages)

mod

H&B

(advokat Jan Børjesson)

og

Sag BS-18433/2021-ODE

S3

(advokat Hans Haages)

mod

H&B

(advokat Jan Børjesson)

og

Sag BS-18440/2021-ODE

S4

(advokat Hans Haages)

mod

H&B

(advokat Jan Børjesson)

og

Sag BS-18428/2021-ODE

S2

(advokat Hans Haages)

mod

H&B

(advokat Jan Børjesson)

Denne afgørelse er truffet af dommer Jes Kjølbo Brems.

Sagens baggrund og parternes påstande

Denne sag, som er modtaget af retten den 11. maj 2021, drejer sig om vejrettigheder over en markvej.

S1 (sagsøger 1) har fremsat følgende påstande:

Påstand 1

De sagsøgte tilpligtes overfor sagsøgerne S1 at anerkende, at sagsøgerne og de til enhver tid værende ejere af sagsøgerens ejendom X-vej 12, 5462 Morud, matr. nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev har vejret til den vej der forløber over de sagsøgtes ejendom Y-vej 30, 5462 Morud Matr. nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev, og som er markeret på kortbilag fremlagt som bilag1.

Påstand 2

De sagsøgte tilpligtes at anerkende, at være uberettiget til – i forhold til sagsøgerne S1 og de til enhver tid værende ejere af sagsøgernes ejendom X-vej 12, 5462 Morud, matr. nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev - på nogen måde at afspærre - eller hindre færdsel på - den vej der forløber over ejendommen Y-vej 30, 5462 Morud Matr. nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev, og som er markeret på kortbilag fremlagt som bilag1.

Påstand 3

De sagsøgte tilpligtes at fjerne, den spærring som er opsat på vejen og placeret som på bilag 18 jf. herved foto fremlagt af de sagsøgte som bilag O.

S2 (sagsøger 2) har fremsat følgende påstande:

Påstand 1

De sagsøgte tilpligtes overfor sagsøger S2 at anerkende, at sagsøger og de til enhver tid værende ejere af sagsøgers ejendom X-vej 8, 5462 Morud, matr. nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev har vejret til den vej der forløber over de sagsøgtes ejendom Y-vej 30, 5462 Morud Matr. nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev, og som er markeret på kortbilag fremlagt som bi-lag1.

Påstand 2

De sagsøgte tilpligtes at anerkende, at være uberettiget til – i forhold til sagsøger S2 og de til enhver tid værende ejere af

sagsøgers ejendom X-vej 8, 5462 Morud, matr. nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev - på nogen måde at afspærre - eller hindre færdsel på - den vej der forløber over ejendommen Y-vej 30, 5462 Morud Matr. nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev, og som er markeret på kortbilag fremlagt som bilag1.

Påstand 3

De sagsøgte tilpligtes at fjerne, den spærring som er opsat på vejen op placeret som på bilag 18, jf. herved foto fremlagt af de sagsøgte som bilag O.

S3 **(sagsøger 3)** har fremsat følgende påstande:

Påstand 1

De sagsøgte tilpligtes overfor sagsøger S3 at anerkende, at sagsøger og de til enhver tid værende ejere af sagsøgers ejendom Y-vej 10 og 10A, 5462 Morud, matr. nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev har vejret til den vej der forløber over de sagsøgte ejendom Y-vej 30, 5462 Morud Matr. nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev, og som er markeret på kortbilag fremlagt som bilag1.

Påstand 2

De sagsøgte tilpligtes at anerkende, at være uberettiget til – i forhold til sagsøger S3 og de til enhver tid værende ejere af sagsøgers ejendom Y-vej 10 og 10A, 5462 Morud, matr. nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev - på nogen måde at afspærre - eller hindre færdsel på - den vej der forløber over ejendommen Y-vej 30, 5462 Morud Matr. nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev, og som er markeret på kortbilag fremlagt som bilag1.

Påstand 3

De sagsøgte tilpligtes at fjerne, den spærring som er opsat på vejen og placeret som på bilag 18 jf. herved foto fremlagt af de sagsøgte som bilag O.

S4 **(sagsøger 4)** har fremsat følgende påstande:

Påstand 1

De sagsøgte tilpligtes overfor sagsøger S4 at anerkende, at sagsøger og de til enhver tid værende ejere af sagsøgers ejendom Y-vej 36, 5462 Morud, matr. nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev har vejret til den vej der forløber over de sagsøgte ejendom Y-vej 30, 5462 Morud Matr. nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev, og som er markeret på kortbilag fremlagt som bilag1.

Påstand 2

De sagsøgte tilpligtes at anerkende, at være uberettiget til – i forhold til sagsøger S4 og de til enhver tid værende ejere af sagsøgers ejendom Y-vej 36, 5462 Morud, matr. nr. 19 Bredbjerg By, Vigerslev - på nogen

måde at afspærre - eller hindre færdsel på - den vej der forløber over ejendommen Y-vej 30, 5462 Morud Matr. nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev, og som er markeret på kortbilag fremlagt som bilag 1.

Påstand 3

De sagsøgte tilpligtes at fjerne, den spærring som er opsat på vejen og placeret som på bilag 18 jf. herved foto fremlagt af de sagsøgte som bilag O.

H&B har fremsat påstand om frifindelse.

Dommen indeholder ikke en fuldstændig sagsfremstilling, jf. retsplejelovens § 218 a.

Oplysningerne i sagen

Der har fra sagsøgernes side som sagens bilag 1 været fremlagt kortbilag angående den omhandlede markvej, hvor parterne er enige om, at markvejen er markeret med brunt:

Kort over ejendomme og matrikel nr.

Der har til brug for sagen fra sagsøgernes side været indhentet et notat udarbejdet af landinspektør Michael Skriver Andersen, hvoraf fremgår følgende:

”Vedr. Y-vej – spørgsmål om vejadgang mv.

Formålet med nærværende skrivelse er at besvare de to spørgsmål der er stillet af advokat Hans Haages, jf. brev dateret 31.03.2022:

1. Vedr. undersøgelse angående udstykninger: Om der ved udstykning er eller ikke er sket nogen regulering af adgangsforholdene til sagsøgernes ejendomme
2. Vedr. fortolkning af bilag: Om den i retssagen omhandlede vej der på bilag 4 er indtegnet som forløbende fra Y-vej over Y-vej 30 og videre forbi sagsøgernes ejendomme er eller ikke er identisk med en af de veje der er beskrevet i bilag 8?

Ad 1:

I nedenstående skema er oplistet de 4 ejendomme der ejes af sagsøgerne. Skemaet indeholder oplysninger relateret til ejendommenes matrikulære historik, som er fremsøgt via Matrikulære Arkivaller Online (MAO) samt historisk matrikelkort.

Ejendom	Information om vejadgang i forbindelse med udstykning / matrikulære forandringer
X-vej 12, 5462 Morud Matrikel ... Bredbjerg By, Vigerslev	Matr. nr. ... optræder på det historiske matrikelkort der var gældende fra 1810-1849, hvorpå også den i sagen omhandlede vej er vist. <i>Se afsnit vedr. udskiftningsveje.</i> Der er efter alt at dømme ikke sket ændringer af vejadgangen siden ejendommen blev dannet i forbindelse med udskiftningen.
X-vej 8, 5462 Morud Matrikel ... Bredbjerg By, Vigerslev	I forbindelse med udstykning af matr.nr. ... i 1991 har den daværende ejer af matr.nr. ... samt landinspektøren afgivet erklæring om vejret (se U1991-616212 side 20). Erklæringen om vejret er givet iht. Udstykningslovens vejadgangs-krav. Det fremgår ikke direkte af erklæringen hvorvidt denne omhandler vejen over matr.nr. ... eller ... , men på sagens kortbilag (side 12) er angivet ”pr.fl.s.vej” over matr.nr. ... , så erklæringen må antages at vedrøre denne vej. I det grønne skema (side 38) er tillige oplyst at ”adgangsforhold ændres ikke”.

	Hovedejendommen matr.nr. ... kan føres tilbage til Matrikelprotokollerne, hvor ældste fundne sag er U1869-1837 – (utydelig skrift)
Y-vej 10A, 5462 Morud (Bygningsløs ejendom under Y-vej 10) matrikel Breddbjerg By, Vigerslev	Matr.nr. ... er ved sag U2017-55505 blevet arealoverført til landbrugsejendommen matr.nr. i sagen har landinspektøren oplyst at " <i>Matr.nr. ... har uændret vejadgang ad pr.fællesvej over matr.nr. ... til kommunevej – Y-vej Matr.nr. ... har uændret adgang ad pr.fællesvej over matr.nr. ... og ... til kommunevej – Y-vej</i> " I sagen er der således taget stilling til vejadgangen og kommunen har på baggrund heraf godkendt sagen om arealoverførsel.
Y-vej 36, 5462 Morud matrikel ... Breddbjerg By, Vigerslev	Matr.nr. ... optræder på det historiske matrikelkort der var gældende fra 1810-1849, hvorpå også den i sagen omhandlede vej er vist. <i>Se afsnit vedr. udskiftningsveje.</i> Der er efter alt at dømme ikke sket ændringer af vejadgangen siden ejendommen blev dannet i forbindelse med udskiftningen. I sagen M1933-3259 , som er en fortegnelse over Landbrugsejendomme optræder matr.nr. Dokumentet ses dog ikke at indeholde oplysninger om vejadgang.

Vedr. udskiftningsveje

For så vidt angår de ejendomme der er opstået i forbindelse med Landboreformerne fra ca. 1700-1850 (også kaldet "udskiftningen") blev der udlagt adgangsveje til de nye ejendomme og deres lodder. Vejene blev på udskiftningskortene angivet med brun farve. Ifølge Ramhøj er rettigheder der er skiftet ved udskiftningen, stiftet på et offentligretligt grundlag og er derfor beskyttet af tinglysningslovens § 52 stk. 1 – også selvom de ikke er tinglyst.¹

Ved den efterfølgende oprettelse af "1844-matriklen" blev udskiftningsprotokollerne og -kortene lagt til grund, og visningen med brun farve blev bibeholdt på de såkaldte "original-1" matrikelkort. Derudover blev rettigheder om veje anført i de såkaldte arbejdsjournaler.²

På vedlagte matrikelkort (original-1 kort) gældende fra 1810- 1849 for ejerlavet Bredbjerg By, Vigerslev, er den i sagen omhandlende vej vist med brun farve.

Sammenfatning vedr. spm. 1

Vi kan konstatere at der for matr.nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev, er taget stilling til spørgsmålet om vejret, i forbindelse med matrikulære forandringer i nyere tid. For så vidt angår stiftelsen af vejret / vejadgang for ejendommene i øvrigt henvises til at vejrettigheder stiftet i forbindelse med udskiftningen og 1844-matriklen kan udledes dels af de historiske kort samt arbejdsprotokollerne fra Geodatastyrelsen.

Ad 2:

Vi har stedfæstet de veje der er beskrevet i bilag 8 ud fra stednavnedatabasen (SDFE), sammenholdt med det historiske matrikelkort gældende fra 1810-1849. I den forbindelse har vi konstateret at den i sagen omhandlende vej, kan identificeres som vej no 5 jf. bilag 8.

Beskrivelsen af vej no 5: *"En Vej fra Vejen No 3, og i nordvest forbi Bækhuset, derpaa i vestre til Vejen No 1..."*

Ovenstående sætning indeholder 3 konkrete beskrivelser, som vi har stedfæstet således:

- Vejen starter ved Vej No 3, som vi har identificeret som den øst-vestgående vej fra vej no 1 til Munkehus Gyde. Stednavnet "Munkehus" er identificeret på det historiske matrikelkort.
- Vejen går forbi Bækhuset som er indtegnet på matrikelkortet fra 1810-1849 (i dag matr.nr. ...)
- Vejen går efter Bækhuset mod vest til vej No 1, som vi har identificeret som den syd-nordgående vej fra Blæsbjerg i syd mod nord til Røde Mølle (i dag betegnet Y-vej

Da dokumentet fra år 1810 (bilag 8) indeholder så præcise stednavne og retningsangivelser, som sammenholdt med de historiske kort kan identificeres og sammenholdes med nuværende veje, kan vi bekræfte at der uden tvivl må være tale om, at vej no 5 omtalt i bilag 8 er identisk med den vej, der går fra Krydtgyden i syd over bl.a. matr.nr. 18a Bredbjerg By, Vigerslev, og videre ud til den nord-sydgående vej Y-vej

...

Figur 1. Sammensætning af matrikelkort 1810-1849 med nuværende matrikelkort samt stednavne. Vej No 1 er indtegnet med mørkeblå stiplet linje. Vej No 3 er indtegnet med rød stiplet linje. Vej No 5 er indtegnet med stiplet cyan.

...

Bilag:

- Historisk matrikelkort 1810-1849
- Sag U1869-1837
- Sag M1933-3259
- Sag U1991-61612
- Sag U2017-55505-Grønt Skema"

Der er som sagens bilag 18 fremlagt følgende kortbilag med angivelse af placering af en vejspærring opsat af H&B som parterne er enige om placeringen af:

Kort over vejen. 26.09.2021

Forklaringer

S1 har forklaret, at han bor på X-vej 12 og er født i 1982. Han flyttede ind på ejendommen i 1983, da hans far købte ejendommen af S1 bedsteforældre. Han er 4. generation på gården. Hans far, A

, har også boet der hele sit liv. Han har gået i skole i Morud til 9. klasse, som er den by, de har tilhørsforhold til. Det er også der, deres børn går til sport, og der de handler. Han gik i gymnasiet i Søndersø. I den forbindelse brugte de også den i sagen omhandlede vej således, at han blev afleveret til skolebus, der hvor H&B nu har opsat et skilt med indkørsel forbudt.

Når ses på det fremlagte oversigtskort over det omhandlede område, ligger Morud for oven til højre ud af kortet. Han blev kørt ad markvejen op mod Y-vej 10, når han skulle køres i skole, fordi det var den langt korteste vej. Hans forældre arbejdede i Søndersø, og de kørte også den vej nordpå over Y-vej nr. 30 for at komme på arbejde. Hans far arbejdede i Søndersø fra 1990'erne og hans mor arbejdede i Søndersø siden midten af 1980'erne. Han har to søskende, som er henholdsvis 3 år ældre og 9 år yngre end ham. De blev også kørt i skole ad den samme vej.

Han fik kørekort som 18-årig i år 2000, hvorefter han kørte i sine forældres bil til gymnasiet i Søndersø, hvor han altid kørte ad markvejen over Y-vej 30.

Han flyttede hjemmefra i 2005 og flyttede til Vejen i 2006, hvorefter han ikke boede på ejendommen frem til 2018. Han besøgte sine forældre 1-2 gange månedligt i den periode, hvor han ikke boede på ejendommen. I den forbindelse brugte han også markvejen som adgangsvej til Morud for at handle eller i forbindelse med andre ærinder i Morud.

Indtil markvejen blev spærret har de altid benyttet vejen forbi Y-vej 30, når det var den korteste vej til det ærinde, de måtte have, hvilket det var i forbindelse med f.eks. indkøb, når børnene skulle til sport eller ved andre ærinder i Morud. Der var tale om kørsel ca. 30 gange ugentligt. Han har altid opfattet vejen som en sammenhængende vej.

H&B har ikke forinden 2020 protesteret mod hans kørsel over for ham personligt. Hans hustru ringede ham imidlertid op en dag, hvor H's bil holdt midt på vejen, hvor Helle havde sagt til hende, at hun skulle vænne sig til at køre en anden vej. Han talte efterfølgende med B som sagde, at det kun var i forbindelse med uhensigtsmæssigheder i forbindelse med deres byggeri, at vejen forbi deres hus ikke skulle benyttes, og at han i øvrigt godt vidste, at de gerne måtte benytte vejen, hvilket han og hans hustru anerkendte fuldt ud. I praksis betød det, at når de kom fra Morud siden, kunne de se, hvis der holdt en lastbil eller andet, der hindrede trafikken, og så kørte de den anden vej ind den dag. Når der ikke holdt nogen lastbiler, brugte de vejen, som de altid har gjort. I maj 2020 holdt de et møde med H&B om, hvordan der skulle skiltes angående vejens benyttelse, men de har på intet tidspunkt fået at vide, at de ikke måtte køre på vejen. Det har aldrig strejft ham, at de ikke måtte køre på vejen forbi Y-vej 30.

Hans far har boet på ejendommen på X-vej 12 det meste af sit liv. Han købte ejendommen i 1983, hvor han arbejdede i Danske Bank i Sønderød, ligesom hans mor også arbejdede fuld tid i Sønderød med daglig benyttelse af vejen.

Han har aldrig oplevet at tidligere ejere af Y-vej 30 har protesteret over hans eller andres benyttelse af vejen. Han har som dreng flere gange været med til at vedligeholde vejen.

Vejen er meget betydningsfuld for ham, idet det er den korteste vej til mange af de ting, som de skal i hverdagen herunder til Morud, som er den by, de har mest tilknytning til. Det er en stor gene for dem i hverdagen, hvis de ikke længere kan benytte vejen. Det giver også stor gene for besøgende til dem, idet gps'en også viser folk ad den pågældende markvej og forbi Y-vej 30. Han har også oplevet, at håndværkere har holdt ved den opsatte træbom og været nødsaget til at bakke hele vejen retur ad markvejen for at komme ud igen. Han mener, at værdien af sagen er ca. 100.000 kr., hvilket han anslår ud fra den længere kørsel, som de er nødsaget til at foretage hver dag, når de ikke kan benytte den omhandlede vej.

Hans forældre har i mange år haft en håndværker til at have lager hos dem på ejendommen. Denne håndværker benyttede også markvejen forbi Y-vej 30. Den trafik, der kommer fra Morud siden, har generelt benyttet vejen som adgangsvej. Den anden retning ad markvejen benytter han, når han kører på arbejde. De benytter vejen ad hhv. nord og sydgående retning ca. lige meget. Hans hustru arbejder i sikkerhedsstyrelsen i Esbjerg og kører som oftest også på arbejde i sydgående retning.

Han driver jord omkring sin ejendom som fritidslandbrug. Han har også i den forbindelse brugt markvejen med landbrugsmaskiner, hvis de f.eks. har skulle hente noget, men det er sjældent forekommende. Deres børn cykler nu mere på vejen, ligesom hans hustru gør. Han cykler ikke selv ret meget på vejen.

Efter deres overtagelse af ejendommen i 2018 har der ikke været mange perioder med sne.

Vejsporet har ændret sig, efter vejen blev spærret af de sagsøgte. Derfor er vejen nok lidt mere slidt nu i sydgående end i nordgående retning. Der er ikke mange af dem som benytter vejen, som ikke har et ærinde på vejen. Der er kun ganske få personer, som blot bruger vejen som gennemkørselsvej.

De metalskilte, som de sagsøgte har sat op, reagerede han på, fordi deres gæster blev i tvivl om, hvorvidt de måtte køre på vejen. Han har ikke været med til at male på skiltene eller fjerne dem.

S2 har forklaret, at han bor på X-vej nr. 8. Han er født i 1948 og har boet på ejendommen altid. Han var inde som soldat i 1 ½ år, men ellers har han altid boet på ejendommen, og er 4. generation på denne. Han købte ejendommen i 1977. Han har gået i skole i Morud og blev kørt med skolebus de første 3 eller 4 år, hvorefter han cyklede til skole. Skolevejen er altid gået forbi Y-vej nr. 30. Hans forældre havde bil. De kørte mod syd, hvis de skulle til Odense og ellers kørte de mod nord over Y-vej 30, hvilket var den vej de oftest kørte, idet det var vejen til Morud, hvor de handlede.

Han har arbejdet som traktorfører i Langesø, hvor han kørte forbi Y-vej 30 på vej til og fra arbejde. I 1991 startede han på Farstrup møbelfabrik, som ligger mellem Søndersø og Morud, hvor han også benyttede markvejen i retning forbi Y-vej 30. Hans mormor boede i Morud. Hende besøgte han ofte, hvor han også benyttede markvejen forbi Y-vej 30.

Han er ikke, før vejen blev spærret i efteråret 2020, blevet mødt med protester over at køre på vejen. Det har aldrig faldet ham ind, at han ikke skulle have ret til at køre på vejen. Han har aldrig oplevet, at andre ejere har protesteret over, at han kørte på vejen forbi Y-vej 30. Han har været med til at vedligeholde vejen og til at rydde sne på den. De var et helt hold, som skovlede sne, hvor de tog en meter ad gangen. Han husker, at der lå sne højt op ad telefonmasterne, som stod langs vejen. De ryddede hele vejen for sne fra den ene ende til den anden.

Han har også kendskab til, at mange andre har benyttet vejen. Førhen kom købmanden fra Morud med varer, ligesom brødudsalget, mælkeemanden og fiskeemanden brugte vejen som adgangsvej fra Morud. Der var også handlende, som hentede æg på gårdene langs markvejen.

Han driver en antikforretning med åbent om søndagen. Han har ikke et skilt oppe ved de sagsøgte ejendom, fordi den vej viser Gps'en folk ind til ham forbi de sagsøgte ejendom. Derfor mente han ikke, at det var nødvendigt at sætte et skilt der. Han har haft kunder, som har klaget over, at de ikke kan finde op til ham. Efter spærringen på markvejen er kommet op, har han ugentligt modtaget opkald fra folk, som ikke har kunnet finde vej til ham. Spærringen betyder derfor et omsætningstab i hans butik. Han skønner, at omsætningen er faldet med ca. 20.000 kr. årligt. Han har senest i sidste uge oplevet, at Falck ikke kunne finde vej på grund af den opsatte spærring.

Angående skøde, jf. ekstraktens side 160, forklarede han, at han tidligere har drevet matrikel nr. ... som landbrug. Det gjorde han i mange år fra ca. 1970. Han havde ikke selv en mejetærsker. Når han skulle bruge en sådan, kørte de ikke ad markvejen, men derimod hen over markerne over matrikel nr. ... De kunne

køre hele vejen over markerne, som hang sammen. Han havde ikke behov for at køre med landbrugsmaskiner hen forbi Y-vej nr. 30. Han husker ikke, om han har benyttet vejen forbi nr. 30 på cykel. Han vil skønne, at markvejen maksimalt benyttes 10 gange månedligt af folk, som ikke har et decideret ær-inde på vejen, i form af folk der har kørt forkert eller andet.

I 1973 solgte han noget af sin ejendom til D i form af matrikel nr. .. b, som denne drev som landbrug. Han havde adgang forbi de H&B's ejendom på Y-vej 30. De kørte gylle der forbi, hvilket skabte nogle store spor på vejen. F købte nr. .. af D og drev det også som landbrugsjord, men han har ikke fulgt med i, hvilken vej F benyttede som primær adgangsvej til arealet.

I 2016 købte S3 sin ejendom nr. 3 c. S3 har også forud derfor benyttet vejen forbi Y-vej 30, når S3 besøgte ham. S3 har ikke forud for 2016 benyttet vejen med landbrugsmaskiner.

Han har ikke været med til at overmale eller fjerne skilte.

Han har også et skilt med henvisning til sin antikforretning, som står ved Y-vej. Det har nok været fordi, han ville undgå splid med E som boede på Y-vej 30. Han har ikke haft drøftelser med E om vejadgangen, mens E boede på Y-vej 30. De brugte blot vejen.

S3 har forklaret, at han er født i 1966. Han har boet på sin nuværende ejendom Y-vej 10 siden 2008. Han må ikke køre ad Lange-søstien ad det gamle jernbanetraché, og han må ikke bygge en bro over mølle-åen. Da han købte matrikelnumrene .. , var det egentlig meningen, at han kun skulle have .. men han købte .. for at kunne komme over på .. Hvis han ikke havde begge matrikler, kunne han ikke få vejadgang til .. og den købte han for at få en vejret ad den i sagen omhandlede markvej.

Forinden han overtog matrikelnumrene .. , brugte han markvejen til vej-adgang, når han besøgte A i nr. ... og S2 i nr. .., hvor han altid kørte forbi Y-vej nr. 30. Forinden han købte matrikelnumrene .. og .. i 2016, havde han ingen anledning til at køre på markvejen med landbrugs-maskiner. Efter han købte matriklerne, brugte han markvejen til at hente hø og wrap. Den tidligere ejer af Y-vej 30 har aldrig omtalt, at han ikke måtte benytte markvejen. Da han købte matrikelnumrene .. d, fik han at vide, at han så ville få vejret ad markvejen, idet denne ligger op ad .. Han fik at vide, at han havde vejret hen over nr.

Hvis markvejen forbliver spærret, vil det være en stor omkostning for ham med de store læs, han kører med. Vejen over Y-vej 30 er den væsentligste adgangsvej til hans marker på matrikel nr. Før spærringen brugte han altid den adgangsvej. Han er aldrig stødt på protester over hverken kørsel med almindelig bil eller med markredskaber. Han har kun oplevet protester i forhold til sin datter i forbindelse med hendes ridning på vejen. Han har aldrig spekuleret over, at han ikke skulle have adgang til at køre ad markvejen. Han bortforpagter i perioder sine marker til jægere, som også har kørt forbi Y-vej nr. 30.

Han har kendt S2 siden midten af 1990'erne, fra hvilket tidspunkt han var kunde hos S2 antikforretning. Han har købt mange antikviteter hos S2. Den pågældende markvej var bare en vej, som man kørte ad uden at tænke nærmere over det. Han var ofte forbi S2 – nok ca. 1 ½ gang om måneden, inden han købte matrikelnummer ... A som tidligere ejede X-vej 12, hentede han først æg hos fra 2008. Fra det tidspunkt besøgte han A ca. hver 14. dag. Den kørsel, som han kørte forbi Y-vej 30, fra han overtog matrikelnumrene ... , handlede om kørsel ca. 40-50 gange, nok ca. 3-4 gange månedligt. Markvejen er blevet brugt til ridning ganske ofte. De rider ad markvejen for at komme hjem ad kommunevejen. Hans farmor og farfar bor i Morud, og han har også brugt markvejen, når han skulle besøge dem, når han f.eks. kom fra Odense og kørte til S2 for derefter at køre videre til sin farmor og farfar.

Han vil anslå værdien af sagen i forhold til ham til ca. 200.000 kr., hvilket hænger sammen med værdien af matrikelnumrene ... i forbindelse med et eventuelt salg af disse.

Han har ikke været involveret i overmaling af nogen skilte, men han har pillet et skilt ned og har været anmeldt for hærværk og tyveri, som han blev frifundet for. Han pillede skiltet ned, idet der ikke var enighed om skiltningen. Han lagde skiltet i de sagsøgtes indkørsel. Han fjernede også nogle sten, som var lagt ud, hvilket gjorde, at de ikke kunne køre med deres maskiner. Han fjernede skiltet på markvejen ved Y-vej nr. 30 efter at have talt med de øvrige involverede. Han blev vred og skar skiltet af med en vinkelsliber, idet der ikke var enighed om opsætning af det skilt. Det påvirkede egentlig ikke hans adgangsvej. Skiltet provokerede ham blot.

Han købte matrikel nr. 11 a i april 2016. Derefter købte han matrikelnumrene Matrikelnummer ... har vejadgang hen over ... hvor han bor privat. ... blev arealoverført til matrikelnummer ... Han husker ikke præcis ... hvorfor. Måske var det noget skatteteknisk. Før han købte matrikelnummer ... boede han i Odense.

Han har ikke drøftet vejret med den tidligere ejer af Y-vej nr. 30, E
 Da han købte matriklerne af F drøftede de, at han havde vejret
 ad markvejen fra Y-vej forbi Y-vej 30.

Angående brev fra Nordfyns Kommune af 27. november 2020, jf. ekstraktens side 265, hvoraf fremgår, at kommunen har genovervejet, om vejen fortsat må vurderes at være den væsentligste adgang til marken på matrikelnummer 3 c, forklarede han, at det har han ikke nærmere kendskab til.

S4 har forklaret, at hun har en udkørsel direkte til Y-vej fra sin ejendom. De bruger således ikke markvejen som adgangsvej til deres egen ejendom. Hun er 60 år gammel og har ejet sin ejendom i ca. 20 år. Hun har benyttet markvejen forbi Y-vej nr. 30 til at køre i bil fra sin ejendom til A i X-vej 12 og til S2 i X-vej 8. De besøgte S2 og de hentede foder hos A Det har hun altid gjort. Hun har kørt i bil på vejen hver 2. uge, når de hentede havre. Hun har nok kørt på markvejen forbi Y-vej 30 3 dage om måneden. Hun har redet i området i mere end 40 år, hvor hun også tidligere har redet forbi Y-vej 30 ca. 3 gange om ugen.

Hun er gode venner med S1 A og S2 og hun bruger markvejen forbi Y-vej nr. 30, når hun skal besøge dem. Hun går også tur med sine hunde hver dag, hvor hun tidligere gik forbi Y-vej 30, før markvejen blev spærret.

Fra hendes ejendom og op til markvejen er der en mindre sti, hvor det tidligere var sådan, at ejeren af hendes ejendom gik op til markvejen og hentede post. Der har ikke i hendes tid været afleveret post ad den vej. Hun bruger leddet fra sin ejendom til traktorkørsel til marken ved siden af, som de har forpagtet, ligesom hun bruger den til adgang med sine hunde og heste. Hun kører ikke længere selv i bil forbi nr. 30, men det gør de folk, som kommer fra maskinstationen, når hun bruger sådanne. Hun lejer maskiner fra en maskinstation ca. 4-6 gange om året, hvor den korteste vej er forbi Y-vej 30 og videre ad markvejen.

Hun har aldrig sat spørgsmålstegn ved at kunne benytte markvejen og har aldrig oplevet, at den tidligere ejer af Y-vej 30, E har protesteret over benyttelse af vejen. Da H&B flyttede ind i ejendommen på Y-vej 30, oplevede hun, at H protesterede over, at hun red på markvejen. Hun er holdt op med at lufte sine hunde forbi nr. 30, idet hun ikke har lyst til at gå forbi H&B's ejendom. Hun har aldrig tidligere modtaget protester over at køre i bil ad markvejen. Hun har kendskab til, at rideveninder og andre går ad markvejen. Der er ikke meget trafik på vejen.

Hun føler sig meget chikaneret af, at vejen er spærret, idet de altid har benyttet den vej. Det er meget generende, at de sagsøgte ikke vil have, at der rides forbi dem. Hun har hørt om, at B har taget fat i en hest i den forbindelse.

Fra 2006 til 2018 lejede hun halvdelen af arealet på Y-vej 30. Der var tale om forpagtning af begge marker på hver side af vejen. Det brugte hun til græsning af heste og til at lave wrap og hø. Hun delte det med sin veninde H. Hun havde en maskinstation til at slå arealerne. Hun husker ikke, hvilken vej de kørte dengang. Hun har ikke selv oplevet, at posten har afleveret breve via markvejen.

B har forklaret, at han er ansat i dansk rideforbund og landstræner for springlandsholdet.

En af deres bekendte fra området fortalte dem, at ejendommen på Y-vej 30 var til salg. De forhandlede med A som er S's far, som var ejendomsmægler om køb af ejendommen. De besigtigede ejendommen nogle gange med såvel A som ejeren E inden de købte ejendommen. De spurgte ind til markvejen og A oplyste, at der var nogle stykker, der kørte på vejen, men at det var en privat vej. Som han husker det, blev det ikke oplyst, hvem der kørte på vejen, men A oplyste, at han selv benyttede vejen, idet han selv boede på X-vej. Der blev intet oplyst om vejrettigheder.

Om købsaftalen, jf. ekstraktens side 132, forklarede han, at det var A der udformede købsaftalen. Punkt 5 om, at der sælger bekendt ikke påhviler ejendommen utinglyste rettigheder eller forpligtelser, er i overensstemmelse med det indtryk, som de fik ved drøftelserne med A.

Om mail af 19. november 2018, jf. ekstraktens side 243, forklarede han, at hans hustru H kontaktede Nordfyns Kommune for at spørge til, om der var nogen servitutter på vejen. De fik at vide, at efter kommunens opfattelse var der ikke servitutter, men der var to personer, der havde vejret. Der blev ikke sat navne på. De foretog ikke andre undersøgelser og havde ikke andre drøftelser om vejrettigheder med nogen.

Ejendommen på Y-vej 30 var i dårlig stand, da de overtog den, og de ønskede at rive den ned og renovere nogle af de omkringliggende bygninger. Det var meningen, at de skulle bruge boligen til dem selv og benytte de omkringliggende bygninger til erhverv. De begyndte renoveringen i sommeren 2018, hvor der begyndte at komme håndværkere på ejendommen. Selve kontordelen stod færdig 1. marts 2019. Renoveringen af beboelsen påbegyndtes marts 2019, og de flyttede ind i november 2019. I renoveringsperioden kom de nok på ejendommen 2-4 gange ugentligt. De så en bil komme forbi en gang imellem – nok ca. en

bil, hver gang de var der. Det svarede nok til det indtryk, som de havde fået ved deres samtaler med A. De var også en del inde i huset for at renovere, så de har selvfølgelig ikke set på vejen hele tiden.

I august 2018 satte de et skilt op ved vejen, hvor der stod "Privat vej nr. 30", for at markere, at det var deres grundstykke. Det ville de gerne have sådan. Der gik ikke længe, inden skiltet blev malet over første gang, hvilket skete i august 2018. Han ved ikke, hvem der malede det over. På det tidspunkt havde han ikke haft dialog om skiltet med nogen af sagsøgerne.

I oktober 2018 lagde de marken om. Forinden lå marken højere end i dag. Ud for huset var der en niveauforskel på ca. en halv meter, hvilket de fik jævnet ud, idet de ønskede at få lavet en rabat i stedet for at lade folden gå helt ud. De ordnede rabatter og fik sået nyt græs, hvilket de markerede ved at lægge marksten omkring dette og opsatte noget afspærringsbånd. Hen over vinteren blev stenene gentagne gange smidt ind i det nysåede område, og de satte det efterfølgende op hver gang. Græsset blev også kørt op. Det opsatte indskrænkede ikke vejen. Tværtimod blev vejen bredere. De vidste ikke, hvem der havde fjernet stenene. Når man ser på vejen op mod deres hus, gik græsset stejlt ned til vejen. De gravede af marken og lagde det afgravede på venstre side. Det gjorde med sikkerhed ikke vejen smallere. De lagde sten på det stykke, de havde gravet og lagt græs på. De store sten, der ligger ved vejen nu, er lagt ca. en halv meter længere inde, end de første sten, han lagde. Stenene lå i første omgang kun på højre side af vejen set op mod deres hus. Han lagde kun sten således, at disse gik til og med stedet foran deres garage.

I september 2018 kom S3's datter ridende forbi deres ejendom på Y-vej 30, og de sagde til hende, at de helst så, at hun ikke red ad markvejen. Efterfølgende kom S3 til dem og sagde, at de ikke havde ret til at sætte skiltet op og ikke havde ret til at forhindre hans datter i at ride på vejen. Det var hans hustru H der havde dialogen med S3.

Efter årsskiftet kunne de konstatere, at der blev kørt mere og mere på markvejen. De kunne genkende bilerne og fandt ud af, at der var tale om A som i høj grad benyttede vejen, ligesom dennes hustru kørte på vejen. Det samme gjorde S1 og dennes hustru samt S2 og S3 og det blev mere og mere. De opfattede det som om, de pågældende personer nu i højere omfang end tidligere skulle vise, at de brugte vejen.

Fra marts 2019 var H dagligt på ejendommen.

I april eller maj 2019 ansøgte A om et vejsyn. I den forbindelse trængte S3 ind på deres ejendom og fortalte, at de havde bestilt vejsyn, og nu skulle de nok få styr på, at de måtte køre på vejen. Han stod bare pludselig i erhvervsdelen af deres ejendom. Nordfyns Kommune sagde, at de gerne måtte skilte med privat vej, og at de skulle have det grønne skilt nedenunder, så der stod angivet, hvad man måtte og ikke måtte. De satte det nye skilt op, efter det første skilt var blevet fjernet den 25. juni 2018. Dagen før kom S3 uanmeldt ind i bygningen og råbte, at hvis de ikke fik fjernet skiltet og stenene, så skulle han nok selv fjerne det. De sad på det tidspunkt sammen med deres håndværkere, som blev ret chokerede over S3's opførsel. De lagde efterfølgende på ny igen de større sten et stykke inden for græsrabatten men kun i højre side. Dem havde de lagt op 1. juli, men de var væk dagen efter, at S3 havde været på besøg hos dem. De fandt stenene på S3's ridebane. De lagde nye sten på igen og satte det nye skilt op i henhold til Nordfyns Kommunes anvisninger.

Den 13. september 2018 så han S3's stå ved de nye skilte. Han henvendte sig til S3 som sagde, at de skilte skulle ned. Han meddelte S3 at skiltene skulle være der, og at de var sat op efter kommunens anvisninger. De tog et foto af skiltene og kørte til politiet, og da de kom retur var begge skilte forsvundet. De købte igen nye skilte, som de satte op midt i november 2018. Politiet havde talt med S3 som efterfølgende kom og afleverede de skilte, han havde fjernet.

De flyttede ind på ejendommen den 1. november. A og hans hustru kørte rigtig meget på markvejen forbi deres ejendom og ofte kørte A med hornet i bund, mens han kørte forbi deres hus. I starten af november kørte S3 gentagne gange frem og tilbage foran deres hus med sin traktor og kørte helt ude ved stenene, så det såede græs blev kørt helt op. To-tre gange ugentligt så de en bil, som ikke var en af naboerne. Hærværket mod skiltene fortsatte. Den 19. november 2019 blev skiltene malet over igen. A kom ligeledes flere gange om dagen med en plastpose og tapede skiltene til. Ved årsskiftet 2020 var det det samme billede med kørsel på vejene som tegnede sig, men skiltet forblev uberørt, og stenene blev ikke fjernet. Kørslen passer meget godt med, at der blev kørt børn til skole og folk kørte på arbejde.

Den 7. august 2020 satte de en vejspærring op på markvejen, fordi de ikke længere magtede at protestere mod, at folk kørte så meget forbi deres ejendom. De fik juridisk assistance og besluttede sig for at lukke vejen for at se, om det hjalp. Afspærringen blev fjernet mange gange. Han ved ikke, hvem der fjernede afspærringen. Skiltene blev også på ny overmalet gentagne gange. Han så også, A sammen med S4's mand hev afspærringen op, mens S3 holdt i sin traktor og så på. Afspærringen fik lov til at stå vinteren over. I april 2021 kørte S3's og dennes søn med store maski-

ner og flyttede stenene, som lå langs vejen, idet han havde placeret sin bil som en afspærring midt på vejen. De fjernede således stenene for at kunne køre forbi hans bil. Sidst i juli fjernedes afspærringen igen. Derefter flyttede han afspærringen til dens nuværende placering. Den blev til at begynde med gentagne gange fjernet og smidt ind i deres indkørsel. Den 21. januar 2022 satte han afspærringen op på en mere permanent måde, men den blev fjernet igen, hvorefter han på ny satte den op. Derefter kom ^A med en stor traktor og forsøgte at køre afspærringen ned, hvilket ikke lykkedes. Siden den episode har der været ro.

^{S4} og hendes mand så de først køre på vejen, efter de øvrige naboer intensiverede kørslen på vejen. ^{S2} kørsel på vejen var meget ens hele tiden. Han kørte ca. en gang om dagen formentlig til Morud, idet han kom hurtigt retur. Hans indtryk af ^{S3} kørsel på vejen var, at denne slog hø to gange om året, hvor han benyttede vejen.

Det er korrekt, at han ikke forsøgte at opklare, hvem der havde ret til at køre på vejen.

^H har forklaret, at hun driver online virksomhed fra ejendommen på ^{Y-vej} 30 med salg af tørklæder til detailkunder. Der kommer sjældent kunder på ejendommen.

Hun ringede på et tidspunkt til kommunen for at høre til markvejen. Fra kommunen spurgte de til, om der lå andre huse i tilknytning til vejen, hvilket hun svarede bekræftende på, og at hun ikke vidste, om de pågældende kørte på vejen. Kommunen oplyste, at der ikke var tinglyst servitutter på markvejen. Kommunen oplyste, at de mente, at der var to, der havde vejret.

I 2018 var hun mere på ejendommen end sin mand ^B Hun observerede meget lidt kørsel på markvejen. Der var således ikke kørsel på vejen hver dag. Hun ved ikke, hvem der kørte på markvejen.

I september 2018, efter de havde sat skiltet med privat vej op, kom ^{S3} datter med en hest. Hun sagde til hende, at hun gerne ville have, at hun ikke gik med hesten på vejen, idet hesten lavede store huller i vejen. Pludselig derefter stod der en mand i hendes hus og sagde, at det var hans vej, og at det skilt med privat vej skulle fjernes nu. Hun forklarede, at de havde en tilkendegivelse fra kommunen om, at det skilt gerne måtte sættes op. Fra marts 2019 var hun på ejendommen hver dag til almindelig arbejdstid fra om formiddagen til sidst på dagen, ligesom hun også var der i weekenden. I den periode var der rigtig meget trafik på vejen. Der var tale om både personbiler og landbrugsmaskiner. Hun kunne genkende ^{S3} ^A og ^{S1}. Hun kunne også genkende ^{S2} Det var meget begrænset,

hvad der kom af folk, som brugte vejen til gennemkørsel. Der var ikke tale om kørsel på vejen hver dag.

I sommeren 2020 og også i sommeren 2021 bad hun S4 om ikke at ride på vejen. Der blev svaret, at det var hendes vej, og at det havde hun ret til, men ridningen holdt op derefter.

Efter november 2019 kørte S3 og A mere og mere på vejen. Der blev også kørt med hornet i bund, hvilket hun opfattede som provokation og chikane. S3 kørte op og ned ad vejen med høj hastighed. De havde ingen dialog med A om vejretten. Han henvendte sig ikke og bad om en snak om vejretten.

D har som vidne forklaret, at han er bekendt med den i sagen omhandlede vej, som fremgår af det fremlagte oversigtskort med angivelse af vejen.

Han er 76 år gammel. Han kender ikke S1. Han ved hvem S2 er. Han kender S3 idet han har solgt jord til Thinesen, som han selv købte i 1991 af S2 og efterfølgende solgte til F som solgte det til Thinesen. Han brugte jorden til at dyrke foder til sine kreaturer. Han har landbrug, som ligger ved Rue, som er Nord for Y-vej 30. Når han hentede foder på sine marker ved den omhandlede markvej, kørte han forbi Y-vej 30. Da han købte arealet, fik han at vide, vistnok af ejendomsmægleren, at han have vejret, men også vedligeholdelsespligt på markvejen. Dette også fordi de af og til kørte med tunge maskiner på vejen. Han kørte nok med 30 læs gylle og efterfølgende med 20 læs foder, ligesom de tilså arealet og sprøjtede der. Der er aldrig nogen, der har sagt til ham, at han ikke måtte køre på markvejen. Han solgte til F i 2005. Derefter benyttede han stadig markvejen, idet han har jagt på det samme areal, som han solgte til F. Det har aldrig strejft ham, at han ikke måtte køre på markvejen. Der var mange, der benyttede vejen, før H&B købte deres ejendom. Når han kørte på vejen, var det ikke sjældent, at de måtte trække ind til siden, fordi der var andre, der kørte på vejen. Han kendte ikke de personer, der også kørte på vejen. Efter han solgte til F var han nok ved arealet ca. her 14. dag. Nogle gange, hvis der var jagt, kom han der tre dage i træk.

F har som vidne forklaret, at han er bekendt med den i sagen omhandlede vej, som fremgår af det fremlagte oversigtskort med angivelse af vejen.

Han er 56 år gammel. Han kender ikke S1. Han ved hvem S2 er. Han solgte jord til S3. Han ønskede at sælge

jorden og havde i længere tid ikke lagt skjul på det. Han sagde til S3 at denne skulle købe begge jordstykker. De talte ikke om vejret andet end, at S3 overtog den vejret, som vidnet selv havde. Når han dyrkede jordstykkerne, kom han fra den nordlige side af Y-vej. Han bor i Rue, som ligger nordpå, på den anden side af Rugårdsvej. Han kørte således forbi Y-vej 30 ad markvejen, når han kørte til sine arealer. Det var den nærmeste vej for ham.

Han dyrkede også arealet på matrikel nr. I den forbindelse kørte han ad Y-vej som er en kommunevej. Det kunne også forekomme, at han kørte ind ad sydlig retning. Det kom an på, hvor han kom fra i forbindelse med sit besøg på andre arealer, som han ejer. Han har aldrig overvejet, at han ikke skulle have ret til at køre ad markvejen forbi Y-vej 30. Han dyrkede hovedsageligt korn på markerne, så han kørte med traktor og mejetærsker ad markvejen. Han kørte nok ad markvejen 3 gange ugentligt i vækstsæsonen. Der er aldrig nogen, der har protesteret over, at han kørte på vejen. På et tidspunkt kom E ud i forbindelse med, at vidnet havde tabt en slange, hvor E sagde, at han ikke skulle bekymre sig om det, og at han gerne måtte benytte markvejen. Det skete af og til, at han måtte holde tilbage, når han kørte på markvejen og vente til en anden, der også kørte på vejen, skulle forbi.

Da han købte arealerne af D, var han meget interesseret i sin vejret. De kørte ind forbi Y-vej 30 og D sagde i den forbindelse, at han havde ret til at køre den vej.

Det er nok ca. 2 år siden, han solgte matrikel nr. ... Den har han dyrket som mark frem til salget.

Det var både ham selv og hans medarbejdere, der kørte på markvejen.

G har som vidne forklaret, at han er bekendt med den i sagen omhandlede vej, som fremgår af det fremlagte oversigtskort med angivelse af vejen.

Han er 64 år gammel. Han har kommet på X-vej 12 siden 1977 hos A's forældre, Han er gift med A's søster. Når han skulle dertil, kom det an på, hvor han kom fra, om han kørte ad markvejen fra sydsiden eller nordsiden. Han har gået på jagt siden 1989 på arealer op til vejen, hvor han kørte på vejen nok 25 gange i jagtsæsonen og i den forbindelse kørte forbi Y-vej nr. 30. Han har familie i Rue. Og når han også besøgte dem, kørte han også forbi Y-vej nr. 30.

Når han skulle besøge A's søster, kom han til at begynde med på knallert og efterfølgende i bil. Han har aldrig spekuleret på, at han ikke skulle have ret til at

køre ad markvejen forbi nr. 30. Han har senere haft en arbejdsrelation til E som er den tidligere ejer af Y-vej 30, og han holdt af og til ind hos denne og sagde hej, når han kørte forbi. Han har også passet dyr for A på X-vej 12, hvor han kørte forbi nr. 30, ligesom han har hjulpet med at vedligeholde markvejen. Der har altid været trafik på den markvej forbi nr. 30. Det er ikke hans opfattelse, at nogen blot bruger vejen til gennemkørsel.

Da han lærte A's søster at kende, boede han i Villestofte, hvor det var mest normalt at køre ind på markvejen fra sydsiden.

H har som vidne forklaret, at hun er bekendt med den i sagen omhandlede vej, som fremgår af det fremlagte oversigtskort med angivelse af vejen.

Hun er født på X-vej 12, og er S1's faster. Hun er født i 1963 og boede på X-vej 12 til 1983. Hun gik i skole i Morud og kørte med bus de første år, hvorefter hun cyklede og efterfølgende kørte på knallert. Det foregik altid forbi Y-vej nr. 30. Hendes forældre havde bil og kørte oftest, når de kørte mod Morud eller Søndersø forbi Y-vej 30. Hvis de skulle til Odense, kørte de ad sydsiden. Det var ikke hver dag, der blev kørt på markvejen, men det var ofte. De kørte også med traktor forbi nr. 30, idet hendes far, ..., delte landbrugsredskaber med sin bor i Bredbjerg, hvor der blev kørt forbi nr. 30, ligesom maskinstationens folk kørte den vej forbi. Mælkeemanden kørte de første år også forbi nr. 30, ligesom fiskemanden, købmanden og ølmanden gjorde det. Posten kom også hver dag og brugte vejen forbi nr. 30.

I 1983 flyttede hun til Odense, hvor hun boede 1 ½ år, hvorefter hun flyttede til Morud. Hun er i alle årene kommet regelmæssigt i hvert fald en gang om måneden på X-vej 12, hvor hun altid har kørt forbi Y-vej 30 og ad markvejen. Hun har betragtet markvejen, som enhver anden offentlig vej. Folk der ville køre der, kunne køre der.

I har som vidne forklaret, at hun er bekendt med den i sagen omhandlede vej, som fremgår af det fremlagte oversigtskort med angivelse af vejen.

Hun er søster til S2 som bor på Y-vej 8. Hun er født i 1951. Hun flyttede fra ejendommen Y-vej 8 i 1973, hvor hun flyttede til Morud, hvor hun stadig bor. Hun gik i skole i Morud, hvor hun til 4. klasse kørte med bus, hvorefter hun cyklede. Det foregik altid forbi Y-vej 30. Hun kørte efterfølgende på knallert, hvor hun kørte til Odense, men da kørte hun via sydsiden. Hun har siden hun flyttede hjemmefra besøgt sin familie i nr. 8 i hvert fald en gang ugentligt, hvor hun altid er kørt forbi Y-vej 30.

Hun har aldrig tænkt over, at hun ikke skulle have lov til at køre den vej. Hun har gået i skole med E som tidligere boede i ejendommen på Y-vej 30. Han har aldrig sagt noget om, at de ikke måtte køre den vej. Hun har altid opfattet det som naturligt at bruge markvejen forbi Y-vej 30.

Der har også været handlende i form af fiskehandler, købmand, bager og en ølmand, som kørte med varer til dem, der boede op til markvejen, som benyttede markvejen. Ølmanden holdt til i Højme i Odense. Fiskemanden holdt til i Bøge, nord for vejen. Købmanden holdt til i Tågerud, som ligger nord for vejen, så han benyttede også vejen forbi Y-vej 30. Købmanden kom en gang om ugen. Bageren holdt til i Korup.

J har som vidne forklaret, at hun er bekendt med den i sagen omhandlede vej, som fremgår af oversigtskort med angivelse af vejen.

Hun er født i 1943. Hun har kendt S2 i 25 år. Hun flyttede til Bøge for 4 år siden og boede forinden i Skalborg. Hun besøger S2 og kører i den forbindelse over Rue, hvor hun har kørt forbi Y-vej 30, indtil markvejen blev spærret. Det har hun gjort i al den tid, hun har kendt S2. Hun besøgte ham ca. en gang ugentligt. Hun har på et tidspunkt for 20 år siden også boet hos S2 i nogle måneder. S2 driver antikforretning, hvor der somme tider var flere biler om dagen til butikken, som kom fra nordsiden og således kørte ad markvejen forbi Y-vej 30. Der var mange der kom efter aftale til S2 butik også i hverdagene.

Hun har aldrig tænkt over, at hun ikke skulle have lov til at køre ad markvejen forbi Y-vej 30, idet hun opfattede vejen som en vej, der havde været der altid. Det har altid blot været en selvfølge at køre ad den vej. I den periode, hvor hun boede i Skalborg, kørte hun ind ad den anden side fra sydsiden.

K har som vidne forklaret, at hun er bekendt med den i sagen omhandlede vej, som fremgår af det fremlagte oversigtskort med angivelse af vejen.

Hun er født i 1966. Hun kender S2 og hun flyttede til Morud i 2004, hvor hun løb ture sammen med Anni, som er A's hustru fra X-vej 12. De løb tit ad markvejen forbi Y-vej 30, og hun kørte også altid i bil forbi nr. 30, når hun kørte til og fra X-vej 12. De løb sammen i 7-8 år i hvert fald 2 gange ugentligt frem til 2013. Det var også den vej Gps'en viste. Efter 2013 er hun også kommet på ejendommen og har besøgt Kaj og Anni på X-vej 12 frem til 2018, og hun har altid kørt ad markvejen forbi Y-vej 30.

Hun har aldrig tænkt over, at hun ikke skulle have ret til at køre ad markvejen forbi Y-vej 30. Hun hilste også ofte på ham, der tidligere boede i nr. 30, og han har aldrig sagt noget til, at hun kørte den vej forbi.

L har som vidne forklaret, at han er bekendt med den i sagen omhandlede vej, som fremgår af det fremlagte oversigtskort med angivelse af vejen.

Han er født i 1981, og er nevø til S2 som ejer X-vej 8. Han er altid kommet på ejendommen. Når han besøgte S2 med sine forældre, kom de i bil fra Morud og kørte altid ad markvejen forbi Y-vej 30. Han flyttede hjemmefra til Odense i 2002, hvor han boede i 4 år, hvorefter han flyttede til Fredericia, hvor han boede til 2016, hvorefter han flyttede til Morud.

Når han kom fra Odense eller Fredericia kørte han oftest ind ad markvejen fra sydsiden. Da han flyttede tilbage til Morud, kørte han altid ad markvejen forbi Y-vej 30, når han regelmæssigt besøgte sin onkel S2. Han går på jagt på S2 jordstykke, som endnu ikke er udstykket, hvilket han har gjort, siden han var 16 år gammel. Han parkerer i den forbindelse hos S2 på X-vej 8.

I de perioder, hvor han har boet i Odense og i Fredericia, har han dog også af og til kørt ind forbi nr. 30, hvis han ville se på jagten fra den vej. Han har aldrig spekuleret over, at han ikke skulle have lov til at køre ad den vej. Der er aldrig nogen, der har protesteret over, at han kørte den vej. Han har en aftale med S1 om at måtte gå på jagt på hans jordstykke også.

M har som vidne forklaret, at hun er bekendt med den i sagen omhandlede vej, som fremgår af det fremlagte oversigtskort med angivelse af vejen.

Hun er født i 1984 og har boet på X-vej 8 til 1993, hvor hun flyttede til Odense, og boede der i 1 år, hvorefter de flyttede til Skallebølle. Hun flyttede hjemmefra i ca. 2004, hvor hun flyttede til Årup. Da hun boede på X-vej 8, gik hun i skole i Morud, hvortil hun kørte med skolebus.

Efter hun flyttede hjemmefra, har hun besøgt sin far, som boede på X-vej 8. I den forbindelse kørte hun oftest over Morud og derfor ad markvejen forbi Y-vej 30. Det var et spørgsmål om gammel vane. Det skete også, at hun kørte ind ad markvejen fra sydsiden. Hun besøgte sin far ca. en gang om ugen. Hun har aldrig tænkt over, at hun ikke skulle have lov til at køre ad markvejen forbi nr. 30. Den vej har altid været der med adgang til fri benyttelse. Der er aldrig nogen, der har protesteret over, at hun benyttede vejen.

Hun har ikke erindring om andre handlende, der benyttede vejen, mens hun boede der. Det er hun nok for ung til. Men hun husker, at posten benyttede vejen og i den forbindelse kørte forbi Y-vej 30.

N har som vidne forklaret, at hun er bekendt med den i sagen omhandlede vej, som fremgår af det fremlagte oversigtskort med angivelse af vejen.

Hun er kollega til S2 på Farstrup møbelfabrik, som ligger ved Sønderød. Hun har arbejdet der i næsten 40 år, hvor hun har arbejdet sammen med S2 i 25 år fra ca. 1990 til 2015. Hun har igennem mange år besøgt S2 på X-vej 8, idet hun er gode venner med ham. Hun besøger ham i hvert fald en gang månedligt. Hun bor i Odense. Hun kører ind ad sydsiden ved X-vej. Hun har også kørt forbi Y-vej 30, når hun, forinden sit besøg hos S2 har været i Morud. Flest gange kommer hun fra Odense, men af og til kommer hun også fra Morud. Hun har aldrig overvejet, at hun ikke skulle have ret til at køre ad markvejen forbi Y-vej nr. 30, og hun har aldrig mødt protester over at køre den vej forbi.

O har som vidne forklaret, at han er bekendt med den i sagen omhandlede vej, som fremgår af det fremlagte oversigtskort med angivelse af vejen.

Han er født i 1979, er søn af S2 og er født og opvokset på X-vej 8. Han flyttede derfra, da han begyndte på efterskole i sommeren 1994. Han gik på skole i Morud og kørte til at begynde med dertil med skolebus og senere på cykel. Skolevejen gik ad markvejen forbi Y-vej 30. Hans forældre brugte også den vej i bil, når de skulle handle, idet Daglig Brugsen, hvor de sædvanligvis handlede, lå i Morud.

Da han flyttede hjemmefra, flyttede han til Skallebølle med sin mor. Efterfølgende flyttede han i 2000 til Årup med sin mor og købte selv hus i Årup efterfølgende. Han er også derefter kommet meget hos sin far på X-vej 8. Han kørte altid den korteste vej dertil, så nogle gange kørte han ind ad markvejen ad sydsiden og nogle gange fra nordsiden. Han kom hos sin far 4-5 gange månedligt. Efter han flyttede til Årup, har han hovedsageligt brugt markvejen med indkørsel fra sydsiden, men han har også nogle gange brugt vejen via Morud og dermed forbi Y-vej 30. Han har aldrig spekuleret over, at han ikke skulle have adgang til at køre ad markvejen forbi Y-vej 30, og han er aldrig blevet mødt med protester i den forbindelse. Det var bare den naturlige vej at køre.

P har som vidne forklaret, at han er bekendt med den i sagen omhandlede vej, som fremgår af det fremlagte oversigtskort med angivelse af vejen.

Han er tømrermester og har haft et materialelager på X-vej 12 fra begyndelsen af 1980'erne til 2014. Han har et værksted på Pederstrupvej, matrikel nr. ... som han stadig ejer. Han benyttede lageret på X-vej 12 nogle gange dagligt og nogle gange blot ugentligt. I den forbindelse kørte han primært ad markvejen forbi Y-vej 30, fordi han bor i Rue, hvorfor det var naturligt at køre ind den vej.

Han er født i 1962. Han har brugt markvejen over nr. 30 som skolevej, fordi hans forældre boede på matrikel nr. ... Dengang gik der en markvej over matrikel ..., og så cyklede de ad markvejen og forbi nr. 30 til Y-vej. Det gjorde han fra 3. til 10. klasse, hvilket hans ældre søskende også gjorde. Langesøstien var ikke anlagt dengang, men den er i øvrigt ikke en kortere vej til skolen. Han flyttede hjemmefra i 1986 til Rue, som ligger nord for markvejen. Han er ikke kørt forbi nr. 30 for at besøge sine forældre. Der kørte han ad Y-vej fordi det var en asfaltvej og trods alt var mere behagelig at køre på.

Han har besøgt S2 som ven, efter han flyttede til Rue, hvor han kørte ad markvejen forbi Y-vej 30. Det har han gjort ca. en gang ugentligt, ligesom S2 har besøgt ham med samme frekvens og formentlig også i den forbindelse har kørt forbi nr. 30.

Han har aldrig tænkt over, at han ikke skulle have lov til at køre ad den pågældende markvej. E som tidligere boede i nr. 30, har heller aldrig sagt noget til det. Det var helt naturligt at køre den vej. Han har aldrig oplevet, at nogen har protesteret over, at han kørte ad markvejen forbi Y-vej 30.

Q har som vidne forklaret, at hun er bekendt med den i sagen omhandlede vej, som fremgår af det fremlagte oversigtskort med angivelse af vejen.

Hun har brugt markvejen til ridning og kørsel med bil. Hun flyttede til Y-vej 45 i 1990. Både hun og hendes mand rider, og de havde heste med, som de havde opstaldet på X-vej 1 hos Da hun fik sin egen hest i ca. 2004, havde hun den fra starten opstaldet hos S4 på Y-vej 36 i ca. 10 år, indtil hun flyttede den til X-vej 1. Det var i hele perioden normal praksis, at de red fra sydsiden på markvejen og ad markvejen forbi Y-vej 30. Hun har også hilst på B som ikke sagde noget til, at hun red ad vejen.

Hun har redet ad vejen i hvert fald en gang om ugen, og hun fulgtes tit med nogen fra stalden, så de var flere der red der. Hun har også kørt ad markvejen i bil, fordi stykket fra Y-vej 30 var bedre end fra sydsiden, hvorfor de altid kørte forbi nr. 30, når de skulle besøge S2 på X-vej 8. De havde en del møbler, som S2 satte i stand for dem efter hendes forældres død, hvor de kørte ad markvejen forbi nr. 30. Det var mens E stadig ejede Y-vej 30. Der var tale om nok 2 gange årligt. Hun og hendes mand går også på vejen, idet de har en hund, som de lufter hver aften. Hun har også stået på ski på vejen. Da E boede der alene, gik hun tit forbi ham både til fods og til hest. Til fods har hun færdedes der fra 1998.

Hun har aldrig overvejet, at hun ikke skulle have lov til at køre, ride eller gå på markvejen forbi Y-vej 30, og E har heller aldrig sagt til hende, at det måtte hun ikke. Når hun skulle til S4 og hente sin hest, gik hun derhen.

R har som vidne forklaret, at hun er bekendt med den i sagen omhandlede vej, som fremgår af det fremlagte oversigtskort med angivelse af vejen.

Hun er 51 år gammel og har været ejer af Y-vej 36 fra 1994 til, at S4 købte ejendommen i 2002. Før 1994 boede hun i Bogense. Hun er født og opvokset i området, og de har boet i Morud området altid. Hun har blandt andet boet på Y-vej 4. Familien boede omkring slottet og Langesø. Hun har, før hun købte Y-vej 36, også færdedes på markvejen. Før de købte ejendommen, var det hendes eksmands mormor, der ejede ejendommen. Vidnet begyndte at komme på ejendommen fra ca. 1990. De havde hegn op til markvejen, idet de havde får gående på deres ejendom på det tidspunkt. De har aldrig kørt i bil ad markvejen fra deres ejendom, men de gik ad vejen, som hvis det var en offentlig vej. Hun har kørt i bil på markvejen men ikke for at komme til og fra sin ejendom. Det var ikke noget, som de brugte meget. Hun har således mest gået på vejen. De havde ingen postkasse ved den markvej. Hun har ikke tænkt over, at hun ikke skulle have lov til at køre ad markvejen. Hun har betragtet markvejen som en offentlig vej. Når de kørte mod Odense, kørte de ad Y-vej og til venstre og brugte ikke markvejen i den forbindelse. Hun har ikke været med til at vedligeholde vejen.

Parternes synspunkter

S1, S2 og S3 har i deres påstandsdokument anført følgende til støtte for deres påstande, som er gentaget og uddybet under hovedforhandlingen:

"Indledningsvis bemærkes følgende:

De sagsøgte har i alle fire sager sendt enslydende meddelelse nemlig:

Sagsøgernes processkrift 1 af 24. november 2021 giver ikke som sådan anledning til et yderligere processkrift fra sagsøgtes side for indeværende. Sagsøgte forbeholder sig dog senere at fremkomme med et yderligere processkrift, såfremt sagens videre forberedelse giver anledning hertil. I forhold til sagsøgernes processkrift 1 bemærkes, at opfordring 5 i duplik, side 3, til at dokumentere, hvorledes adgangsforholdene blev reguleret i forbindelse med udstykning af de ejendomme, som sagen vedrører (sagsøgernes ejendomme), ikke er opfyldt, og at det derfor må lægges til grund, dels at den omtvistede vej ikke er en "udskiftningsvej", og dels at adgangsforholdene i forhold til sagsøgernes ejendomme ikke er blevet reguleret på den måde, at de havde adgangsret over sagsøgtes ejendom. (min understregning)

Sagsøgerne har derfor nu – med henblik på bl.a. besvarelse af sagsøgtes "opfordring 5 i duplik, side 3" rettet henvendelse til egen landinspektør med henblik på en undersøgelse af hvorvidt vejbetjening er eller ikke er reguleret i tidligere udstykninger, og endvidere med henblik på at fastslå en sammenhæng mellem kortbilag (bilag 4) og en vej der tekstmæssigt beskrives i bilag 8.

...

Det bemærkes, at LIFA henviste besvarelsen til udførelse hos landinspektør Michael Skriver Andersen.

Af svarnotat fra Michael Skriver Andersen fremgår bl.a. :

Vi kan konstatere at der for matr.nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev, er taget stilling til spørgsmålet om vejret, i forbindelse med matrikulære forandringer i nyere tid. For så vidt angår stiftelsen af vejret / vejadgang for ejendommene i øvrigt henvises til at vejrettigheder stiftet i forbindelse med udskiftningen og 1844-matriklen kan udledes dels af de historiske kort samt arbejdsprotokollerne fra Geodatastyrelsen.

Om matr. 2a og 2b (sagsøger 1's ejendom) heder det:

Matr.nr. ... optræder på det historiske matrikelkort der var gældende fra 1810-1849, hvorpå også den i sagen omhandlende vej er vist. Se afsnit vedr. udskiftningsveje. Der er efter alt at dømme ikke sket ændringer af vejadgangen siden ejendommen blev dannet i forbindelse med udskiftningen

Om matr. 3a (sagsøger 2's ejendom) heder det:

I forbindelse med udstykning af matr.nr. ... i 1991 har den daværende ejer af matr.nr. ... samt landinspektøren afgivet erklæring om vejret (se U1991-616212 side 20). Erklæringen om vejret er givet iht. Udstykningslovens vejadgangs-krav. Det fremgår ikke direkte af erklæringen hvorvidt denne omhandler vejen over matr.nr. ..., men på sagens kortbilag (side 12) er angivet "pr.fls.vej" over matr.nr. ..., så erklæringen må antages at vedrøre denne vej. I det grønne skema (side 38) er tillige oplyst at "adgangsforhold ændres ikke". Hovedejendommen matr.nr. ... kan føres tilbage til Matrikelprotokollerne, hvor ældste fundne sag er U1869-1837 – (utydelig skrift.)

Om matr. ... (sagsøger 3's ejendom) heder det:

Matr.nr. ... er ved sag U2017-55505 blevet arealoverført til landbrugsejendommen matr.nr. ... I sagen har landinspektøren oplyst at "Matr.nr. ... har uændret vejadgang ad pr.fællesvej over matr.nr. 18a til kommunevej - Y-vej Matr.nr. ... har uændret adgang ad pr.fællesvej over matr.nr. ... til kommunevej - Y-vej I sagen er der således taget stilling til vejadgangen og kommunen har på baggrund heraf godkendt sagen om arealoverførsel.

Om matr. ... (sagsøger 4's ejendom) heder det:

Matr.nr. ... optræder på det historiske matrikelkort der var gældende fra 1810-1849, hvorpå også den i sagen omhandlede vej er vist. Se afsnit vedr. udskiftningsveje. Der er efter alt at dømme ikke sket ændringer af vejadgangen siden ejendommen blev dannet i forbindelse med udskiftningen. I sagen M1933-3259, som er en fortegnelse over Landbrugsejendomme optræder matr.nr. ... Dokumentet ses dog ikke at indeholde oplysninger om vejadgang.

Vedr. sammenhæng mellem bilag 8 og kortbilag 4 anføres det bl.a. i svarnotatet:

Vi har stedfæstet de veje der er beskrevet i bilag 8 ud fra stednavnedatabasen (SDFE), sammenholdt med det historiske matrikelkort gældende fra 1810-1849. I den forbindelse har vi konstateret at den i sagen omhandlede vej, kan identificeres som vej no 5 jf. bilag 8.Da dokumentet fra år 1810 (bilag 8) indeholder så præcise stednavne og retningsangivelser, som sammenholdt med de historiske kort kan identificeres og sammenholdes med nuværende veje, kan vi bekræfte at der uden tvivl må være tale om, at vej no. 5 omtalt i bilag 8 er identisk med den vej, der går fra Krydtgyden i syd over bl.a. matr.nr. 18a Bredbjerg By, Vigerslev, og videre ud til den nord-sydgående vej Y-vej ..."

ANBRINGENDER

Der er tale om en udskiftningsvej:

Sagsøgerne gør bl.a. med henvisning til bilag 26, principalt gældende,

at den vej der bl.a. forløber over de sagsøgtes ejendom Y-vej 30, er en udskiftningsvej og at vejen i øvrigt er identisk med vej no. 5 i bilag 8, hvilket indebærer, at vejen i 1809/1810 blev opmålt med henblik på fritagelse for beskatning. Det forholdt sig dengang (ligesom i dag) således at vejarealer (altså arealer der blev benyttet af andre end lodsejeren) var fritaget for beskatning. Den opmålte vej må også derfor antages – allerede i 1810 - at have betjent andre end lodsejeren.

Vejen – der altså bl.a. forløber over de sagsøgtes ejendom, og som blev benyttet af andre end lodsejeren - eksisterede før 1809/1810. Det må endvidere lægges til grund:

Vejen eksisterer stadig på samme beliggenhed, den er tydeligt markeret i terrænet som en gennemgående vej, og den optræder både i GPS systemet (Google Maps), ligesom den også er markeret på Geo Fyn. Som **(nyt) bilag 27** fremlægges kopi af søgning fra google map som viser en rute fra Morud til sagsøger 2'e ejendom X-vej 8. denne rute føres over de sagsøgtes ejendom.

Der er altså stiftet en oprindelig vejret jf. Lars Ramhøj "Private Fællesveje" første udgave side 12 – 13. Vejen må antages at skulle betjene i al fald de ejendomme, som grænser til vejen. Sagsøgernes ejendomme er alle beliggende med grænse til vejen, og sagsøgernes ejendomme har derfor vejret til den del af vejen der forløber over de sagsøgtes ejendom Y-vej 30, ligesom de sagsøgtes ejendom Y-vej 30 har vejret til den del af vejen der forløber over sagsøgernes ejendomme. Særligt vedr. sagsøgerne 2 og 3 gøres det gældende, at vejen over matr. 18a er særskilt udlagt som vejadgang til disse sagsøgeres ejendomme jf. bilag 26 med underbilag

Vedr. hævd

Hvis retten ikke kan lægge til grund, at der er stiftet en oprindelig vejret, så gør sagsøgerne subsidiært gældende, at deres respektive ejendomme har vundet hævd på vejret, idet det bemærkes:

at sagsøgerne hver for sig til stadighed og regelmæssigt har benyttet vejen som adgangsvej til og fra deres ejendomme.

Det er udokumenteret, at dette skulle være sket i.h.t. nogen særskilt tilladelse eller samtykke fra tidligere ejere af ejendommen Y-vej 30

At benyttelsen er sket ubrudt i alderstid

Subsidiært i mindst 20 år

At betingelserne for hævds erhvervelse derfor er opfyldt

Særligt vedr. hævdstiden gøres det gældende at vejens gode vedligeholdelsestilstand og dens forløb i terrænet på tidspunktet for de sagsøgte erhvervelse tydeligt viste at der ikke alene foregik færdsel over Y-vej 30 men også at der klart var tale om færdsel til og fra de enkelte af sagsøgere ejendomme. Det følger heraf at den igangværende hævds erhvervelse var klart synbar og at hævds derfor kan vindes ved 20 års brug.

Vedr. evt. ekstinktion:

Sagsøgerne gør gældende:

Hvis retten er enig i at der er tale om en udskiftningsvej der er anlagt før 1810 til betjening af de ejendomme, som grænser til vejen, så må vejretten anses for at være gyldigt stiftet på offentligretligt grundlag med virkning for trediemand uden tinglysning før første april 1927, hvorfor retten allerede af den grund ikke kan bortfalde ved ekstinktion jf. tinglysningslovens § 52.

Sagsøgerne gør gældende:

Vejen er optaget på matrikelkortet jf. bilag 16 og den er eneste eller væsentligste adgangsvej til sagsøgere ejendomme, hvorfor den ikke bortfalder efter tinglysningslovens § 1 jf. herved Vejrettighedslovens § 1 stk. 1.

Subsidiært gælder dette i al fald i relation til sagsøger nr. 3 S3
Jf. herom nedenfor.

Sagsøgerne gør gældende:

Uanset hvorledes vejretten er stiftet (oprindelig vejret eller hævds) så kan den ikke bortfalde på grund af ekstinktion efter tinglysningslovens § 1, idet de sagsøgte ikke har været i fornøden god tro. Dette gælder dels fordi forholdene i marken tydeligt viste at der var tale om en gennemgående vej, og dels fordi de sagsøgte fra kommunen er blevet gjort opmærksom på at der var var vejberettigede.

Mere subsidiært har de sagsøgte fortabt retten til at gøre evt. ekstinktion gældende ved mere end i mere end 2 år efter købet at have undladt at bestride sagsøgere vejret jf. tinglysningslovens § 26.

De sagsøgte gjorde således ikke på noget tidspunkt før den 07-08-2020 indsigelse mod selve den vejret der tilkommer sagsøgerne. Indtil dette tidspunkt ønskede de sagsøgte blot at sikre, at uvedkommende (altså

andre end sagsøgerne) kunne holdes væk fra vejen. Indsigelse mod selve vejretten fremkom først ved brevet fra advokat Jan Børjesson jf. bilag 15.

Særligt vedrørende de sagsøgte anbringender:

Det bestrides at vejen skulle være lovligt nedlagt ved skrivelse til kommunen jf. bilag A og B. Det fremgår klart af bilag B, at kommunen ikke har haft nødig at forholde sig til naturbeskyttelsesloven, og at en nedlæggelse af en privat fællesvej kræver godkendelse fra kommunen. Bilag B indeholder ingen sådan godkendelse, og det er heller ikke på anden måde dokumenteret, at der skulle foreligge en sådan godkendelse. Tværtimod har kommunen netop henvist spørgsmålet om vejen til privat søgsmål.

Vejrettigheder opstår ikke ved registrering i vejregisteret og dermed i tingbogen. Manglende registrering af en privat fællesvej er derfor ikke udtryk for, at der ikke er nogen privat fællesvej. Det må i øvrigt antages, at der i al fald har været mindst en fejl i registreringen af vejrettigheder på sagsøgte ejendom. Det fremgår nemlig bl.a. af bilag M og bilag 22 smh. 23 og 24, at sagsøgte matrikel uomtvisteligt omfatter en del af kommunevejen Y-vej dette til trods for at der altså – som sagt – ikke ved sagens opstart var noteret nogen vejret på de sagsøgte ejendom. Der henvises endvidere til bilagene 22, 23 og 24 samt det nedenfor anførte.

Det forhold at der ikke ved sagens opstart var tinglyst vejrettigheder, betyder således ikke at der ikke var en vejret. Vejrettigheder kan godt eksistere – og gør det jævnlige – uden registrering og tinglysning.

I øvrigt er der under sagens gang – efter at sagsøgerne selv har henvendt sig til myndighederne – blevet registreret og tinglyst vejret. Sagsøgerne fremlægger som **(nyt) bilag 28** kopi af tingbogsattest af 17-01-2022 hvoraf fremgår at der nu er tinglyst 1.700 kvm. vej på ejendommen.

Vejrettigheder kan godt eksistere gyldigt uden at være optaget på matrikelkortet, men i nærværende sag er vejen faktisk optaget på matrikelkortet jf. bilag 22 sammenholdt med bilag 23.

Vejrettigheder kan godt opstå uden at det sker ved godkendelse fra ejendommens ejer jf. det anførte om udskiftningsveje og hævd.

Det er ikke korrekt, at vejen kun er udlagt i 3,77 m. bredde.

Der henvises til bilag 7, hvoraf fremgår, at vejen er udlagt i 12 alens bredde d.v.s. 7,53m.

Særligt vedr. sagsøger 3

S3

De sagsøgte har i svarskrift anført følgende:

Særligt vedrørende sagsøgers ejendom bemærkes, at der er tale om et tilkøbt areal, som er lagt sammen med og drives sammen med sagsøgers øvrige landbrugsarealer. Det areal, der påberåbes vejret til, er således ubebygget og har været anvendt som landbrugsjord, hvilket fortsat er tilfældet. Herved adskiller sagsøgers ejendom sig fra de øvrige sagsøgers ejendomme, som er karakteriseret ved, at der på disse er opført privat beboelse. Forholdet er derfor også det, at den omtvistede vej i yderste konsekvens alene har været anvendt af sagsøger som adgangsvej for landbrugsmaskiner til brug for driften af landbrugsarealet. En vejret vil derfor i bedste fald ikke kunne gå videre end til den faktiske brug, der har fundet sted, hvorved bemærkes, jf. også nedenfor, at landbrugsarealet historisk har været betjent via X-vej

Hertil bemærker

S3

følgende.

Det forhold, at der består en særlig ret til kørsel med landbrugsredskaber for netop denne sagsøger, fratager ham ikke de vejrettigheder der i øvrigt følger af vejens udlæg (udskiftning) og/eller efterfølgende hævds erhvervelse.

Der fremlægges som **(nyt) bilag 29** kortbilag vedr. Sværup Mølleå - beskyttet vandløb. Dette viser at der ikke er adgang direkte fra S3 anden matr. ... til matr. ...

Særligt vedr. sagsøger 4

S4

De sagsøgte anfører i svarskrift:

Særligt vedrørende sagsøgers ejendom bemærkes, at sagsøger ikke ses på noget tidspunkt at have anvendt den omtvistede vej over sagsøgtens ejendom som adgang til sin ejendom, hvilket skal sammenholdes med, at sagsøger har direkte adgang til offentlig vej fra sin ejendom.

Hertil bemærker

S4

Det forhold, at hun har anden vejadgang, fratager hende ikke de vejrettigheder der i øvrigt følger af vejens udlæg (udskiftning) og/eller efterfølgende hævds erhvervelse."

H&B har i deres påstandsdokument anført følgende til støtte for deres påstand, som er gentaget og uddybet under hovedforhandlingen:

"For så vidt angår sagsøgernes påstand 2 og 3 bemærkes særskilt:

Sagsøgerne påberåber sig vejret til den til enhver tid værende ejer af Sagsøgernes ejendomme.

Såfremt Sagsøgerne måtte få medhold heri, følger det heraf, at sagsøgte ikke vil være berettiget til at afspærre eller hindre vejretten, og at den nuværende spærring, som sagsøgte har opsat på den omtvistede vej, derfor skal fjernes.

Påstand 2 og 3 har derfor ingen selvstændig betydning, idet det i disse påstande indeholdte vil være en umiddelbar konsekvens af, at der måtte bestå vejret, hvilket sagsøgte bestrider er tilfældet.

3. ANBRINGENDER

Nedenfor i *afsnit 3* følger de anbringender, som gøres gældende i alle fire sager.

Under *afsnit 4* fremgår uddybende bemærkninger hertil.

I *afsnit 5* er indeholdt de individuelle bemærkninger, der gør sig gældende i forhold til Sagsøgernes påstande og anbringender.

Til støtte for de nedlagte frifindelsespåstande gøres det overordnet gældende,

at der er tale om en "privat vej" og ikke en "privat fællesvej",

at der ikke er tale om en udskiftningsvej, hvortil Sagsøgerne har vejret,

at Sagsøgerne ikke på andet grundlag har vejret,

at Sagsøgerne ikke har vundet vejret ved hævds erhvervelse, herunder

at den postulerede rådighed, på grundlag af hvilken der postuleres opnået hævds, ikke har været udøvet stadigt og regelmæssigt og med fornøden intensitet i den relevante hævdsperiode,

at der kun kan vindes hævds på den rådighed, der har været udøvet i en hævdsperiode, hvorved bemærkes, at Sagsøgerne ikke har givet nærmere oplysninger om, hvilken rådighed de har udøvet,

at hverken objektive eller subjektive betingelser for at opnå hævde er opfyldte. For så vidt angår subjektive betingelser at Sagsøgerne ikke har godtgjort at have en særlig interesse i at opnå vejret, eller at vejret har særlig betydning for Sagsøgerne,

at hævdstiden er "alderstid",

at selv hvis Sagsøgerne har vundet vejret ved hævdserhvervelse eller på et andet grundlag, er denne bortfaldet ved ekstinktion.

Det bestrides,

at vejen er eneste eller væsentligste adgangsvej i relation til Sagsøgerne ejendomme. Retsvirkningen heraf er, at vejrettighedslovens § 1, stk. 1, ikke finder anvendelse (vejret uden tinglysning),

at tinglysningslovens § 52 finder anvendelse, idet privatretlige vejrettigheder, som der i påkommende tilfælde vil være tale om i nærværende sag, ikke er omfattet af denne bestemmelse.

4. UDDYBENDE BEMÆRKNINGER TIL SAGSØGTES PÅSTANDE OG ANBRINGENDER

4.1 Vejens status

Der er uenighed om, hvorvidt der er tale om en **privat vej**, således som Sagsøgte gør det gældende er tilfældet, eller en **privat fællesvej**, således som Sagsøgerne gør det gældende.

Sagsøgerne har bevisbyrden for, at der er tale om en privat fællesvej.

Der er tale om en "sædvanlig markvej", som i øvrigt er karakteriseret ved beskeden bredde. Markveje er karakteriseret ved at være beregnet med en bredde på 3,77 meter.

Det vil i forbindelse med besigtigelsen kunne konstateres, at der er tale om en "markvej".

Konsekvensen heraf er, at Sagsøgte fuldt ud kan råde over vejen, herunder regulere færdsel på denne (efter omstændighederne forbyde færdsel), medmindre tredjemand (i nærværende sag Sagsøgerne) individuelt påviser at have vejret.

4.2. Stiftelse af vejret

Vejret kan stiftes på enten offentligretligt grundlag (typisk dom eller kendelse) eller på privatretligt grundlag (aftale) eller ved hævding.

Vejret over en ejendom kan, medmindre der foreligger dom eller kendelse, herunder for hævding, selvsagt ikke blot "opstå", idet der vil være tale om et indgreb i ejerens ejendomsret.

Uanset om en vejret derfor stiftes på offentligretligt grundlag eller på privatretligt grundlag, skal ejeren tiltræde vejretten, og ellers må der opnås ret til vejret ved dom, kendelse eller ekspropriation.

Dette gælder også, hvis en vejret opstår i forbindelse med matrikulære ændringer, herunder udstykninger, for at sikre det "udstykkede areal" adgangsvej, idet ejeren af den ejendom, hvorover der skal udøves vejret, i påkommende tilfælde skal afgive en erklæring om, at denne tiltræder dette (vejerklæring).

Der foreligger ikke dom eller kendelser eller andet, der statuerer vejret over Sagsøgtens ejendom på offentligretligt grundlag, og der er heller ikke fremlagt nogen dokumentation herfor.

Sagsøgerne kan derfor alene opnå vejret ved at dokumentere, at en vejret er opstået på privatretligt grundlag (aftale) eller ved hævding.

Der foreligger ingen aftaler om vejret.

Såfremt der var etableret vejret, ville dette enten have fundet udtryk i, at der var lyst en servitut herom på Sagsøgtens ejendom, hvilket ikke er tilfældet, og ved at det på Sagsøgtens ejendom var blevet registreret, at en del af ejendommen var udlagt til vej, hvilket heller ikke er sket.

Grundlaget og dokumentationen for at statuere vejret skal være "klart", idet der er tale om et væsentligt indgreb i ejendomsretten. Dette indebærer, dels at "uklarhedsreglen" finder anvendelse således, at enhver uklarhed må fortolkes til fordel for Sagsøgte. Endvidere finder "minimumsreglen" anvendelse således, at en påberåbt aftale/et påberåbt grundlag i tvivlstilfælde må fortolkes på den måde, som er mindst byrdefuld for Sagsøgte.

4.3 Udskiftningsvej

Sagsøgerne har principalt gjort gældende at være tillagt vejret ved vejudskiftning.

Så kaldte "udskiftningsveje" er opstået tilbage i tid ved jordfordeling i landbruget, hvor store jordarealer som led i landbrugsreformer blev opdelt i mindre gårde, og hvor det skulle sikres, at der blev etableret vejadgang til de nye jorder som opstod.

De så kaldte "udskiftningsvejendomme" skulle i sagens natur kun tillægges en vejadgang og skulle konstateres i forbindelse med selve udmatrikuleringen.

Sagsøgerne har ikke dokumenteret, at der ved "etablering af udskiftnings-ejendomme" er etableret vejret ved "udskiftningsveje", og særligt fremhæves, at det ikke fremgår udtrykkeligt af det af Sagsøgerne fremlagte bilag 26, at der er etableret en "udskiftningsvej" hen over Sagsøgetes ejendom.

Sagsøgerne synes at være opmærksomme herpå (og enig heri), jf. hertil, at Sagsøgerne (påstandsdokumentets side 8, næstsidste afsnit) gør gældende:

"Særligt vedrørende Sagsøgerne 2 og 3 gøres det gældende, at vejen over matr. nr. ... er særskilt udlagt som vejadgang til disse Sagsøgers ejendomme, jf. bilag 26 med underbilag."

Der kan herfra sluttes modsætningsvist, idet der ikke fremgår noget som helst om vejret i forhold til Sagsøger 1 og 4, hvilket også fremgår af bilag 26.

Herudover skal det bemærkes, at udskiftningsveje alene opstod med henblik på at sikre udstykkede ejendomme (som ellers ikke ville have vejadgang) vejadgang, eller med andre ord: At udskiftningsveje, som skulle tillægges vejret hen over tredjemands ejendom, alene var aktuel, hvis der ikke var direkte vejadgang i forvejen.

For så vidt angår Sagsøger 2 og 3 (matr. nr. ...) bemærkes, at der er tale om (nyere) udstykninger fra matr. nr. ... som tilbage til de nævnte jordreformer, hvor der opstod udskiftningsveje, udgjorde en matrikel, som havde direkte vejadgang til X-vej og derfor ikke skulle have vejret via en "udskiftningsvej".

Sagsøgerne har derfor heller ikke dokumenteret,

- a) hvornår Sagsøgenes ejendomme hver for sig måtte være blevet udstykket,

- b) fra hvilke ejendomme Sagsøgernes ejendomme måtte være blevet udstykket,
- c) hvilke adgangsveje til offentlig vej, som de ejendomme, som Sagsøgernes ejendomme blev udstykket fra, havde.

Ligeledes har Sagsøgerne ikke dokumenteret de matrikulære forhold på det tidspunkt, hvor udskiftningsveje skulle etableres, og hvilke behov der på daværende tidspunkt var for at etablere udskiftningsveje.

Alle Sagsøgernes ejendomme er karakteriseret ved at have flere adgangsveje, hvis adgangen over Sagsøgtens ejendom regnes med.

Dette står i kontrast til, at "udskiftningsveje" alene havde til formål at skaffe ejendomme en adgangsvej, når det ved udstykning måtte konstateres, at hvis der ikke blev etableret en sådan adgangsvej, ville den pågældende udstykkede ejendom være uden adgangsvej.

4.4 Hævd

Den rådighed, som sagsøgerne (og deres forgængere) måtte påberåbe sig som grundlag for hævd, vil i påkommende tilfælde være udøvet med samtykke fra ejeren af Sagsøgtens ejendom, hvilket udelukker hævd, hvilket belyses nærmere under bevisførelsen.

Hævdstiden er i påkommende tilfælde "alderstidshævd", det vil sige i praksis 45-50 år.

Dette følger af, at den omtvistede vej ikke er anlagt med særlig henblik på adgang til Sagsøgernes ejendomme, men er en "gennemgående markvej", hvorfor der i påkommende tilfælde ikke er tale om en "synbar servitut". Vejret kan derfor kun stiftes ved alderstidshævd.

Sagsøgerne opfylder herudover ikke hverken de objektive eller de subjektive betingelser for at opnå hævd.

Det er således ikke godtgjort, hvad den påberåbte hævdsrådighed går ud på, og at den rådighed, som skulle danne grundlag for hævd, har været udøvet stadigt regelmæssigt, kontinuerligt og med fornøden intensitet (den objektive hævdsbetingelse).

Herudover er det ikke godtgjort fra nogen af sagsøgerne, at opnåelse af hævde påkalder sig særlig interesse eller betydning for den enkelte Sagsøger (den subjektive betingelse).

Hvis retten desuagtet måtte nå frem til, at der er opnået hævde, er denne hævde ekstingveret, idet sagsøgte dels ved påtale og dels ved skiltning om, at der er tale om en privat vej og ved at begrænse uvedkommende færdsel, har foretaget fornøden påtale, jf. hertil tinglysningslovens § 26, stk. 1.

5. SÆRLIGE BEMÆRKNINGER TIL DE ENKELTE SAGSØGERE

5.1 Sagsøger 1 – S1 , X-vej
12, 5462 Morud

Sagsøger 1 har direkte adgang til kommunevejen X-vej

Allerede af den grund kan vejen på sagsøgtes grund aldrig have været udlagt som en "udskiftningsvej" til sagsøger 1's ejendom.

5.2 Sagsøger 2 – S2 X-vej **8, Munkehus,**
5462 Morud

Sagsøger 2's ejendom er udstykket fra matr. nr. ... som har direkte adgang til kommunevejen X-vej

Det kan derfor også udelukkes, at vejen over sagsøgtes ejendom skulle være udlagt som "udskiftningsvej" i forbindelse med udstykning, idet Sagsøger 2 uændret har direkte vejadgang til X-vej

Sagsøger 2 driver erhvervsvirksomhed fra sin ejendom, hvor skiltningen til virksomheden sker via X-vej

5.3 Sagsøger 3 – S3 Y-vej **10, Langesø,**
5462 Morud

På vegne af sagsøger 3 er der nedlagt påstand om, at matr. nr. ...
.. Bredbjerg by, Vigerslev skulle have vejret over sagsøgtes ejendom.

Alene matr. nr. ... har skel til sagsøgtes ejendom.

Det gøres derfor gældende, at sagsøgte skal frifindes, allerede som følge af at den nedlagte påstand er for vidtgående, idet alene matr. nr. ... i påkommende tilfælde kan have vejret.

Matr. nr. ... er ubebygget landbrugsjord, som dyrkes sammen med øvrige ejendomme ejet af sagsøger 3.

Ejendommen er – på samme måde som sagsøger 2's ejendom – udstykket fra matr. nr. ..., og sagsøger 3 afleder derfor sin vejadgang fra denne ejendom og har derfor – på samme måde som sagsøger 2 – vejadgang via X-vej

Sagsøger 3 har i begrænset omfang anvendt vejen over sagsøgtes ejendom til kørsel med landbrugsmaskiner til matr. nr. ...

Det gøres derfor også gældende, at i tilfælde af at der vejret, går vejretten ikke videre end til den brug og rådighed, der kan dokumenteres, det vil sige kørsel med landbrugsmaskiner til brug for driften af landbrugsjorden på matr. nr. ...

5.4 Sagsøger 4 – S4 Y-vej 36, Langesø, 5462 Morud

Sagsøger 4 har direkte vejadgang fra kommunevejen Y-vej

Det gøres gældende, at sagsøger 4 ingen retlig interesse har i vejadgang over markvejen på sagsøgtes ejendom og ej heller har gjort brug af vejadgangen over sagsøgtes ejendom eller for den sags skyld over sagsøger 1's/sagsøger 2's ejendomme via X-vej

6. OPFORDRINGER

Der består følgende uopfyldte opfordringer:

Opfordring 2, jf. svarskrift side 3, pkt. 15

Opfordring til at dokumentere den matrikulære sagsbehandling i forbindelse med oprindelig udmatrikulering af sagsøgernes ejendomme, samt at der skulle være meddelt godkendelse af sagsøgte eller tidligere ejere til, at vejen på sagsøgtes ejendom skulle sikre den enkelte sagsøger adgang til offentlig vej.

I mangel af opfyldelse må det lægges til grund, at sådan godkendelse ikke har fundet sted, og at sagsøgerne derfor har vejadgang over X-vej via X-vej eller direkte til Y-vej

Opfordring 3, jf. svarskrift side 3, pkt. 16

Opfordring til at dokumentere, at sagsøgte eller tidligere ejere af sagsøgtes ejendom skulle have afgivet erklæring om privat fællesvej (rådighedsattest).

Da dette ikke er dokumenteret, må det lægges til grund, at dette ikke er sket.

Opfordring 5, jf. duplik side 3, punkt 11

Opfordring til at dokumentere regulering af adgangsforhold i forbindelse med udstykning af sagsøgernes ejendomme.

Der er ikke fremlagt sådan dokumentation, men alene afgivet, hvad der må opfattes som et procesindlæg (bilag 26), som er en ensidig indhentet erklæring fra Sagsøgernes rådgiver/landinspektør, og hvoraf i øvrigt ikke fremgår, at den omtvistede markvej over sagsøgtes ejendom er en "udskiftningsvej".

Det gøres gældende, at der må ses bort fra de vurderinger, der indgår fra sagsøgernes landinspektør i bilag 26, idet disse vurderinger er at betragte som "procedurebemærkninger" og et "procesindlæg".

Der henvises i øvrigt til det ovenfor i afsnit 4.3 anførte vedrørende manglende dokumentationer for udstykninger og regulering af adgangsforhold."

Rettens begrundelse og resultat

Af luftfotos fra henholdsvis 1945, 1954, 2002, 2018 og 2020 af den omhandlede markvej ses denne stedse som en gennemgående vej mellem Y-vej i nordlig retning og X-vej i sydlig retning, og af luftfoto fra 1959 af ejendommen beliggende Y-vej 30 ses telefonmaster langs vejen, ligesom vejen også her ses som en gennemgående vej, i lighed med hvad der kunne konstateres ved besigtigelse i forbindelse med hovedforhandlingen.

Markvejen figurerer i GPS-systemet, som en vej der kan benyttes til gennemkørsel mellem Y-vej og X-vej og den figurerer desuden på almindelige vejkort.

Af notat udarbejdet af landinspektør Michael Skriver Andersen med vedhæftet matrikelkort gældende fra 1810-1849 fremgår blandt andet, at den i sagen omhandlede markvej ses på matrikelkortet svarende til dens nuværende placering. Retten bemærker om landinspektørens notat, at der efter rettens opfattelse er tale om et landinspektørnotat, som er udarbejdet på baggrund af og med henvisning til relevante og vedhæftede kilder i form af henholdsvis matrikelkort og sagsnumre fra Kort og Matrikelstyrelsen og med samtidig henvisning til, at stedfæstelsen af de beskrevne veje er sket ud fra stednavnedatabasen sammenholdt med det historiske matrikelkort. Retten har herefter – uanset at notatet er ensidigt indhentet af sagsøgerne - ikke fundet grundlag for at afvise benyttelse af landinspektørens notat.

Af litteraturen vedrørende private fællesveje (Lars Ramhøj, Private Fællesveje, 2. udgave, 2016) fremgår om udskiftningsveje, at der i forbindelse med udskiftningen af landbrugsjorden i sidste halvdel af 1700-tallet, skulle udlægges veje i et sådant omfang, at der blev etableret vejadgang til jorderne, som hørte til de udskiftede ejendomme, og at der i den forbindelse blev etableret mange nye veje for at skaffe vejadgang til de omlagte jorder, hvor udskiftningsvejene blev udlagt på de ejendomme, de førte over. På udskiftningskortene blev (udskiftnings)vejene vist med brun farve, hvilket gjaldt både markveje og de mere overordnede veje, ligesom det fremgår, at vejarealerne ikke indgik i udskiftningsberegningerne for den enkelte ejendom. Det fremgår desuden, at vejrettigheder, der blev stiftet ved udskiftningen, må opfattes som stiftet på et offentligt grundlag, og derfor falder ind under tinglysningslovens § 52, stk. 1, hvorfor de ikke kan fortrænges af godtroende omsætningshververe og retsforfølgende kreditorer, selv om de ikke er tinglyst.

Det fremgår således af tinglysningslovens § 52, stk. 1, at rettigheder over fast ejendom, om hvilke det må antages, at de er gyldig stiftet med retsvirkning for tredjemand uden tinglysning før 1. april 1927, også fremtidig bevarer deres gyldighed uden tinglysning.

Af landinspektørens notat med tilhørende bilag fremgår, at den i sagen omhandlede markvej netop er vist med brun farve på matrikelkort gældende fra 1810-1849 for ejerlavet Bredbjerg By, Vigerslev, og af kortmateriale vedrørende udstykning af matrikel nummer .. foretaget i 1991 ses den pågældende markvej angivet som en privat fællesvej.

Efter de fremlagte udskrifter af arbejdsnotater fra matrikulering og udlæg af veje 1809-1810 herunder protokol dateret den 13. september 1810 (bilag 8) sammenholdt med det historiske matrikelkort fra 1810-1849 og det af landinspektør Michael Skriver Andersen anførte om stedfæstelse af veje ud fra stednavnedatabasen lægges til grund, at den i arbejdsnotatet beskrevne vej nr. 5 er identisk

med den i denne sag omhandlede markvej. Det fremgår af arbejdsnotatet, at denne vej i forbindelse med matrikuleringen i 1810 blev opmålt med henblik på undtagelse fra skyldsætning (fritagelse for beskatning), jf. det ovenfor anførte om, at vejarealerne ikke indgik i udskiftningsberegningerne for den enkelte ejendom.

Af den ovennævnte litteratur fremgår videre om udskiftningsveje, at markvejene, som opstod i forbindelse med udskiftningen, på kortene kom til at fremstå som en del af de ejendomme, hvorpå de lå, og at vejenes fremtræden på matrikelkortene – uanset at vejarealerne ikke indgik i arealberegningerne for de enkelte ejendomme – formentlig er baggrunden for, at udskiftningsvejene efterhånden blev anset for at tilhøre de respektive ejere af de ejendomme, hvorover de førte, hvilket i dag er retstilstanden.

Det fremgår af de afgivne vidneforklaringer og forklaringerne fra sagsøgerne, at den pågældende markvej også på strækningen forbi de sagsøgte H&B's ejendom på matrikel nr. ... har været benyttet i ikke uvæsentligt omfang, så længe nogen af dem kan huske, og at ingen af dem forud for H&B's erhvervelse af matrikel nr. ... har hørt tale om, at det ikke skulle være tilladt at benytte vejen.

Herefter og efter indholdet af notatet udarbejdet af landinspektør Michael Skriver Andersen i øvrigt herunder om, at der fsva. S1's ejendom og fsva. S4's ejendom ikke er sket ændringer i vejadgangen, siden ejendommene blev dannet i forbindelse med udskiftningen, og det anførte angående erklæring om vejret fsva. S2 ejendom samt det anførte angående uændret vejadgang i forbindelse med arealoverførsel fsva. S3's ejendom er det rettens opfattelse, at den omhandlede markvej er en privat fællesvej med karakter af en såkaldt udskiftningsvej med vejadgang for de matrikler, der grænser til den pågældende markvej.

Som følge af det ovenfor anførte tages sagsøgernes påstande til følge dog således, at H&B frifindes for den del af S3's påstand, der vedrører matrikel nr. ... på grund af placeringen af denne matrikel, som ikke grænser op til den omhandlede markvej. Retten bemærker samtidig, at sagsøgernes påstande 2 og 3 er en naturlig følge af den vejret, der er indeholdt i påstand 1. Retten bemærker desuden herom, at parterne er enige om, at den omhandlede vejspærring, som er opsat af H&B nu har et anderledes udseende, end hvad fremgår af sagens bilag O, hvorfor denne del af sagsøgernes påstand ikke medtages i dommens konklusion.

Af den nævnte litteratur vedrørende private fællesveje fremgår desuden om udskiftningsveje, at det i forbindelse med udskiftningen blev angivet, hvilke veje der fandtes, og hvem der havde adgang til dem, og at disse oplysninger fremgår af den såkaldte arbejdsjournal, som opbevares i Geodatastyrelsens arkiver.

Sagsøgerne har til sagen oplyst, at de fremlagte arbejdsjournaler fra Geodatastyrelsens arkiver er, hvad det har været muligt at fremskaffe. Det forhold, at der således ikke er fremlagt udskrifter fra arbejdsjournaler, som udtrykkeligt befatter sig med, at den pågældende markvej fik karakter af en udskiftningsvej, kan efter rettens opfattelse henset til det ovenfor anførte ikke føre til et andet resultat. Det kan ligeledes ikke føre til et andet resultat, at der også, som forholdene er i dag, er en anden vejadgang end markvejen til de omhandlede ejendomme.

Retten har herefter ikke fundet det fornødent at tage stilling til sagsøgernes subsidiære anbringende om hævding.

Efter sagens resultat skal H&B betale sagsomkostninger til S1 og S4, S3 og S4, S2

Sagsomkostningerne er fsva. S1 efter sagens betydning, karakter, omfang og udfald herunder hovedforhandlingens varighed af ca. 2 ½ retsdage fastsat til dækning af advokatudgift med 35.000 kr. inkl. moms og af retsafgift med 2.700 kr., i alt 37.700 kr.

Sagsomkostningerne er fsva. S2 efter sagens betydning, karakter, omfang og udfald herunder hovedforhandlingens varighed af ca. 2 ½ retsdage fastsat til dækning af advokatudgift med 28.000 kr. ekskl. moms og af retsafgift med 5.100 kr., i alt 33.100 kr.

Sagsomkostningerne er fsva. S3 efter sagens betydning, karakter, omfang og udfald herunder hovedforhandlingens varighed af ca. 2 ½ retsdage fastsat til dækning af advokatudgift med 28.000 kr. ekskl. moms og af retsafgift med 5.100 kr., i alt 33.100 kr.

Sagsomkostningerne er fsva. S4 efter sagens betydning, karakter, omfang og udfald herunder hovedforhandlingens varighed af ca. 2 ½ retsdage fastsat til dækning af advokatudgift med 28.000 kr. ekskl. moms og af retsafgift med 2.700 kr., i alt 30.700 kr.

Retten har desuden ved fastsættelse af sagens omkostninger henset til, at sagsøgerne har været repræsenteret af den samme advokat, og at de respektive pro-

blemstillinger i det væsentlige har drejet sig om det samme. Retten har ikke fundet grundlag for at anse den af sagsøgerne indhentede landinspektørerklæring som en sagsomkostning, der skal dækkes af de sagsøgte, idet der er tale om en ensidigt indhentet erklæring, som efter rettens opfattelse sagsomkostningsmæssigt ikke kan sidestilles med et indenretligt syn og skøn.

S1 er efter det oplyste momsregistrerede.
S2 S3 og S4 er ikke momsregistrerede.

THI KENDES FOR RET:

H&B skal overfor S1
anerkende, at S1 og de til
enhver tid værende ejere af deres ejendom X-vej 12, 5462 Morud, matr.
nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev, har vejret til den vej der forløber over
H&B's ejendom Y-vej 30, 5462 Morud Matr.
nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev, og som er markeret på kortbilag fremlagt som
bilag 1.

H&B er uberettigede til i forhold til S1
og de til enhver tid værende ejere af deres
ejendom X-vej 12, 5462 Morud, matr. nr. ... Bredbjerg By, Vi-
gerslev, på nogen måde at afspærre eller hindre færdsel på den vej der forløber
over ejendommen Y-vej 30, 5462 Morud Matr. nr. ... Bredbjerg By,
Vigerslev, og som er markeret på kortbilag fremlagt som bilag 1, og de skal
fjerne den spærring, som er opsat på vejen og placeret som på bilag 18.

H&B skal til S1
betale sagsomkostninger med 37.700 kr.

H&B skal overfor S2 anerkende, at S2 og de til enhver tid værende ejere af hans
ejendom X-vej 8, 5462 Morud, matr. nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev, har
vejret til den vej der forløber over H&B's ejendom
Y-vej 30, 5462 Morud Matr. nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev, og som er
markeret på kortbilag fremlagt som bilag 1.

H&B er uberettigede til i forhold til S2
og de til enhver tid værende ejere af hans ejendom X-vej 8,
5462 Morud, matr. nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev på nogen måde at afspærre
eller hindre færdsel på den vej der forløber over ejendommen Y-vej 30,
5462 Morud Matr. nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev, og som er markeret på

kortbilag fremlagt som bilag 1, og de skal fjerne den spærring, som er opsat på vejen og placeret som på bilag 18.

H&B skal til S2 betale sagsomkostninger med 33.100 kr.

H&B skal overfor S3 anerkende, at S3 og de til enhver tid værende ejere af hans ejendom Y-vej 10 og 10A, 5462 Morud, matr. nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev, har vejret til den vej der forløber over H&B's ejendom Y-vej 30, 5462 Morud Matr. nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev, og som er markeret på kortbilag fremlagt som bilag 1.

H&B er uberettigede til i forhold til S3 og de til enhver tid værende ejere af hans ejendom Y-vej 10 og 10A, 5462 Morud, matr. nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev, på nogen måde at afspærre eller hindre færdsel på den vej der forløber over ejendommen Y-vej 30, 5462 Morud Matr. nr. 18a Bredbjerg By, Vigerslev, og som er markeret på kortbilag fremlagt som bilag 1, og de skal fjerne den spærring, som er opsat på vejen og placeret som på bilag 18.

H&B skal til S3 betale sagsomkostninger med 33.100 kr.

H&B skal overfor S4 anerkende, at S4 og de til enhver tid værende ejere af hendes ejendom Y-vej 36, 5462 Morud, matr. nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev, har vejret til den vej der forløber over H&B's ejendom Y-vej 30, 5462 Morud Matr. nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev, og som er markeret på kortbilag fremlagt som bilag 1.

H&B er uberettigede til i forhold til S4 og de til enhver tid værende ejere af hendes ejendom Y-vej 36, 5462 Morud, matr. nr. ... Bredbjerg By, Vigerslev, på nogen måde at afspærre eller hindre færdsel på den vej der forløber over ejendommen Y-vej 30, 5462 Morud Matr. nr. 18a Bredbjerg By, Vigerslev, og som er markeret på kortbilag fremlagt som bilag 1, og de skal fjerne den spærring, som er opsat på vejen og placeret som på bilag 18.

H&B skal til S4 betale sagsomkostninger med 30.700 kr.

Beløbene skal betales inden 14 dage.

Sagsomkostningerne bliver forrentet efter rentelovens § 8 a.

ØSTRE LANDSRET
DOM
afsagt den 11. juni 2024

Sag BS-51610/2022-OLR
(13. afdeling)

H&B

(advokat Jan Børjesson for begge)

mod

S1

(advokat Hans Haages for begge)

og

sag BS-51612/2022-OLR
(13. afdeling)

H&B

(advokat Jan Børjesson for begge)

mod

S4

(advokat Hans Haages)

og

sag BS-51614/2022-OLR

(13. afdeling)

H&B

(advokat Jan Børjesson for begge)

mod

S3

(advokat Hans Haages)

og

sag BS-51619/2022-OLR

(13. afdeling)

H&B

(advokat Jan Børjesson for begge)

mod

S2

(advokat Hans Haages)

Retten i Odense har den 28. november 2022 afsagt dom i 1. instans (sagerne BS-18422/2021-ODE, BS-18440/2021-ODE, BS-18433/2021-ODE og BS-18428/2021-ODE).

Landsdommerne Kim Holst, Mikael Friis Rasmussen og Micelle Hegner (kst.) har deltaget i ankesagernes afgørelse.

Påstande

Appellanterne, H&B har i alle sagerne gentaget deres påstand for byretten om frifindelse.

De indstævnte, S1, S4, S3 og S2, har alle påstået dommen stadfæstet.

Forklaringer

H&B, S1 og S3 har afgivet supplerende forklaring.

H har forklaret bl.a., at hun fortsat driver virksomhed fra ejendommen på X-vej 30.

I perioden efter byretsdommen har der stort set ikke været trafik på den del af den omtvistede vej, der forløber over deres ejendom. Hende bekendt er kun en enkelt bil kørt ind på deres ejendom i et forsøg på at benytte vejen til gennemkørsel. Bilen foretog en vending på deres gårdsplads, hvilket de kunne se på den videoovervågning, de har opsat.

Ingen myndigheder har i perioden henvendt sig til dem vedrørende afspærringen af vejen. Heller ikke fodgængere, ridende eller andre personer har rettet henvendelse til dem.

Hun kan bekræfte, at der var en episode med en meget stor containerlastbil, der forsøgte at køre igennem den omtvistede vej i nordlig retning. Den måtte standse ved afspærringen, og det var tilsyneladende ikke muligt for den at bakke. Chaufføren henvendte sig derfor til hende for at få lov til at nedtage afspærringen og benytte vejen over deres ejendom. Det gav hun naturligvis lov til. Da lastbilen kørte videre, var den ved at vælte på deres ejendom, og den måtte have assistance udefra for at kunne køre videre.

Hun har ikke hørt om, at en ambulance skulle have forsøgt at benytte vejen i anledning af, at S2 havde fået en blodprop.

B har forklaret bl.a., at han og H benyttede en landinspektør fra Jylland i forbindelse med grænsedragningen mellem deres og S3 matrikler. S3 benyttede ved den lejlighed landinspektør Jørgen Allan Andersen fra LIFA. Deres mail af 30. april 2019 til en kommunal medarbejder må være skrevet, før de fandt ud af, at der var et tæt forhold mellem S3 og landinspektør Jørgen Allan Andersen. Forud for mailen havde de alene ringet til Jørgen Allan Andersen, og de kom aldrig til at benytte ham.

S1 har forklaret bl.a., at det har stor betydning for ham og hans familie at kunne benytte den omhandlede vej over appellanternes ejendom. I modsat fald skal de køre en omvej på ca. 1 km, når de skal til Morud, hvor bl.a. deres børn går i skole og til fritidsaktiviteter.

Gps'en leder trafik nordfra ind over appellanternes ejendom, og de er derfor nødt til løbende at orientere gæster og fragtmænd mv. om, at den omhandlede vej er afspærret.

S3 har forklaret bl.a., at det har stor betydning for ham at kunne benytte den omhandlede vej over appellanternes ejendom. Det er bl.a. tilfældet, når han skal fragte afgrøder fra markerne, og når han i øvrigt skal tilgå sit markareal med landbrugsredskaber. Han foretager sådanne kørsler ca. 45-50 gange om året. Siden appellanterne afspærrede vejen, har han måttet køre en omvej ad X-vej .

De matrikler, han ejer, er bl.a. på grund af et vandløb ikke sammenhængende, og han kan således ikke tilgå marken på matr.nr. ... uden at køre ad kommunevejen X-vej .

Anbringender

S4 har for landsretten frafaldet sit subsidiære anbringende om, at hendes ejendom ved hævde har vundet ret til at benytte den omhandlede vej.

I øvrigt har parterne i det væsentlige gentaget deres anbringender for byretten.

Landsrettens begrundelse og resultat

Sagens spørgsmål er efter de nedlagte påstande, om de indstævnte og de til enhver tid værende ejere af de indstævntes omhandlede matrikler har vejret til den del af den omtvistede vej, der forløber over appellanternes ejendom.

Landsretten tiltræder efter bevisførelsen, at det er godtgjort, at den omhandlede vej er udlagt i forbindelse med den udskiftning af landbrugsjorden, der fandt sted i sidste halvdel af 1700-tallet, med henblik på at skaffe vejadgang til de omlagte jorder. Vejen må således anses at være etableret som nødvendig adgangsvej for de berørte jorder, herunder de jorder, som nu udgøres af de indstævntes omhandlede matrikler.

Landsretten har herved lagt vægt på navnlig, at vejen – vist med brun farve – fremgår af matrikelkort for perioden 1810-1849 som en gennemgående vej, at vejen fortsat er fremgået af officielle matrikelkort, og at vejen på matrikelkort i 1991 er benævnt privat fællesvej. At vejen er en udskiftningsvej – som også lagt til grund af landinspektør Michael Skriver Andersen i brevet af 24. maj 2022 – støttes endvidere af, at vejen omkring 1810 blev opmålt af myndighederne med

henblik på fritagelse for beskatning, ligesom det støttes af de fremlagte historiske luftfotos og i øvrigt de under sagen afgivne parts- og vidneforklaringer om den faktiske benyttelse af vejen gennem årene. Vejen optræder endvidere som en gennemgående vej på Geo Fyns kortmateriale og på almindelige vejkort.

Det anførte indebærer, at de indstævntes ejendomme har vejret over den del af den omhandlede vej, der forløber over appellanternes ejendom, som altså må anses for at være en privat fællesvej. Hverken Vejdirektoratets afgørelse af 8. marts 2021 eller det, appellanterne i øvrigt har anført, kan føre til en anden bedømmelse for så vidt nogen af de indstævntes omhandlede matrikler.

Da de anførte vejrettigheder er stiftet ved udskiftningen, hviler de på offentligretligt grundlag. Det følger af tinglysningslovens § 52, stk. 1, at rettighederne ikke kan fortrænges af godtroende omsætningserhververe, selv om rettighederne ikke er tinglyst.

Landsretten tager herefter de indstævntes respektive påstande 1 til følge med den indskrænkning vedrørende S3's påstand, som byretten har anført.

Det følger af, at appellanterne skal anerkende de indstævntes vejret til den omhandlede vej, at appellanterne i forhold til de indstævnte og de til enhver tid værende ejere af de indstævntes omhandlede matrikler er uberettigede til at hindre færdsel på den omstridte del af vejen. De indstævntes respektive påstande 2 må således anses for at være indeholdt i deres respektive påstande 1. De indstævnte findes derfor ikke at have fornøden retlig interesse i en pådømmelse af deres påstande 2, som herefter afvises.

På den anførte baggrund stadfæster landsretten byrettens dom med den ændring, at de indstævntes påstande 2 afvises.

Efter sagernes udfald skal H&B betale sagsomkostninger for landsretten til dækning af de indstævntes udgifter til advokatbi-stand. Til S1 skal H&B betale i alt 16.000 kr. ekskl. moms, da det er oplyst, at S1 er momsregistrerede. Til hver af de øvrige indstævnte skal H&B betale 20.000 kr. inkl. moms, da det er oplyst, at disse indstævnte *ikke* er momsregistrerede. Ud over sagernes værdi er der ved fastsættelsen af beløbene til advokat taget hensyn til sagernes omfang og karakter, herunder at sagerne er sambehandlet, og at de indstævnte har været repræsenteret af den samme advokat.

Det bemærkes, at det ikke er gjort gældende, at der ved byrettens tilkendelse af sagsomkostninger ikke burde være tillagt moms af sagsomkostningsbeløbet til

S1 , og at der burde være tillagt moms af sagsomkostningsbeløbene til de øvrige indstævnte, hvorfor landsretten ikke har taget stilling hertil.

THI KENDES FOR RET:

S1's påstand 2 afvises.

S4's påstand 2 afvises.

S3's påstand 2 afvises.

S2's påstand 2 afvises.

I øvrigt stadfæstes byrettens dom.

I sagsomkostninger for landsretten skal H&B in-
den 14 dage betale følgende beløb, der forrentes efter rentelovens § 8 a:

I alt 16.000 kr. til S1 ,

20.000 kr. til S4 ,

20.000 kr. til S3 og

20.000 kr. til S2 .